

2019. május-június

Imbora

kíváncsi diákok lapja

Macskák minden mennyiségben

Barangoló – Kónya Éva rovata

19. oldal

15.

Cimbora Kaláka Pályázat EREDMÉNYHIRDETÉSE

Nyertünk háromcsapatnyi cimborát, hat egyéni játékost, akikkel együtt táborozhatunk a **15. Cimbora Kaláka Táborban, a zaláni Vass Panzióban 2019. július 15. és 20. között!**

A háromfordulós versenyen lekörözték a többiek az **Energiabombák, a Csiki csajok csapata** és az **Ötlevelű lóherék**.

Az egyéni pályázók közül (ábécérendben) **Balázs Blanka Margitot** (Mátyás Kinga álnéven pályázott), **Bencsik Veronikát, Gecse Klaudiát, Krecht Hanna Reginát, Péter Blanka Xéniát** és **Tischler Blankát** hívjuk meg a táborba.

A további nyertesek és részletek a **28. oldalon**

Cimbora

CIMBORA – 2019. május-június, XXIX. évfolyam
Szórakoztató irodalmi, kulturális folyóirat
10-15 éves diákoknak

ISSN 1222-1910

A Cimbora árát a Cimbora Alapítvány bankszámlájára várjuk:

Cont IBAN: RO14BRDE1505V01455331500

BRD Sf. Gheorghe, Fundația Cimbora

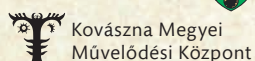
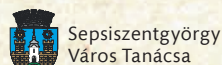
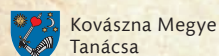
Cod fiscal: 8259184

Főszerkesztő: Farkas Kinga
Munkatársak: Csillag István, Forrai Tibor, Gergely Edó,
Jakab Villó Hanga, Keszeg Vilmos, Kónya Éva, Köllő Zsolt,
Müller Henrietta, Szonda Szabolcs, Szócs Imre,
Vetró-Bodoni Barnabás, Zayzon Ágnes

A borítón Kónya Eszter illusztrációja.
Borítóterv, könyvtypográfia és nyomdai előkészítés: Csillag István
Kiadja a sepsiszentgyörgyi Cimbora Alapítvány
Készült a sepsiszentgyörgyi T3 Kiadó nyomdájában

Cimbora-szerkesztőség: Szabadság tér 7. szám,
520055 Sepsiszentgyörgy, Kovászna megye, Románia
E-mail: cimboramail@gmail.com / Web: www.cimbora.net

TÁMOGATÓINK

Tartalom

Cimbirodalom

WILLIAM SHAKESPEARE: **Vízkereszt**

LÁSZLÓ NOÉMI átiratában

Malvolio komornyik meséje 4. oldal

Antonio kapitány meséje 6. oldal

**„Irtó jó dolog csapatban dolgozni,
de nem mindenkinek megy”**

Interjú SZABÓ RÓBERT CSABÁVAL,
a **Vajon nagyí és az aranyásók** című
meseregény szerzőjével 8. oldal

BERNARD FRIOT: **Sietős történetek (6. rész)**

Vasaló 10. oldal

P. BUZOGÁNY ÁRPÁD

Macskabálon 10. oldal

Barangoló

KÓNYA ÉVA rovata

**A legkisebb macska is valóságos
remekmű (Leonardo da Vinci)** 18. oldal

Macskák minden mennyiségben 19. oldal

Arckok az előőrsből

DÉNES ANITA: **Kisegér** 11. oldal

Cimbi olvasólámpája

JAKAB VILLÓ HANGA rovata

Szerezd meg, és olvasd nyáron is! 23. oldal

Edőságok

GERGELY EDÓ rovata

Szitty-szotty 23. oldal

Otthon a természetben

KÖLLŐ ZSOLT rovata

Békák, gótek, varangyok 26. oldal

Szín-tér

VETRÓ-BODONI BARNABÁS rovata

Ha játszol velünk, megszületik a csoda
A Szín-téren Rivane Neuenschwander 16. oldal

Pad alatt

Cimbi naplója 27. oldal

**15. Cimbora Kaláka Pályázat -
eredményhirdetés** 28. oldal

Keresztrejtvény

FORRAI TIBOR rovata 30. oldal

Cimbi képtára

KÓNYA ÉVA rovata

Macskák a képzőművészetben 31. oldal

WILLIAM SHAKESPEARE

Vízkereszt**László Noémi átíratában
(5. rész)****Malvolio komornyik meséje**

melyben a komornyikok gyöngye áll, mint szálf a viharban, Tóbiás úr habókos, eligazítást kapunk a politúrról, van, aki a rangba beleszületik, Malvolio ura lesz úrnőjének, megjelenik egy pár sárga selyemharisnya csokros térdszalaggal, és a hatás nem marad el

Voltak idők, amikor az embernek kijárt az őt megillető tisztelet. Azok az idők elmúltak. Amióta azt az átkozott levelet fölemeltem a fűből, beomlott az égbolt, és maga alá temette Malvoliót, a komornyikok gyöngyét. Pedig milyen pompásan indult az egész! Miután szeretett uram és a kis úrfi a temetőbe költözött, én voltam úrnóm támasza. Úgy álltam jajszavai és könnyei záporában, mint szálf a viharban. Olyan létfontosságú ügyekben adhattam tanácsot neki, mint például, hogy hány öl fát ajánlatos télire fölhalmozni. Szerencsecsillagom a magas égbolt legmagasabb pontján ragyogott, amíg a háznál föl nem bukkant Tóbiás úr, Olivia kisasszony habókos bátyja.

Borgózós gajdolásával teljesen fölverte a tisztaság gyászos csendjét, amelyben olyan jólesett a szolgálat után kis gyomorkeserű kortyolgatása mellett érzelmes románcokat lapozni belső szobámban. Mert nagy a komornyik vállára nehezedező mindennapos teher, és jólesik azt esti órán szívmengető történetekkel föllazítani. De hát ebben a bolondokházában képtelenség lazítani, komolyan mondom. Bajnak már eddig is elég volt Feste, a bohóc. A kisasszony valami oknál fogva érdemeim jóval fölül kedveli. Bármilyen sületlenséget mond, Olivia készségesen mosolyog neki, még így, a gyász hamuszín takarója alatt is. De úgy jött Tóbiás úr Festére, mint tűszúrás után a kalapácsütés. És mintha a részeges rokon nem lett volna csapásnak elegendő, ideszoktatott egy meglehetősen faragatlan illetőt, aki Keszeg András úrnak hívhatja magát, és föl-alá masírozik a házból színes harisnyáiban.

Meg kell adni, a harisnyához van szeme, pont olyan sárga strumpflit láttam rajta, amelyet belső szobámban föl húzok néha, hogy a románc és a gyomorkeserű tár-

saságában igazán úrnak érezzem magam. Egyszer Mária is megcsodálta sárga lábikráimat. Késő este kellett a politúrról újabb eligazító előadást tartani neki. Mert a cselédek nem fényesítik a bútorneműt kellő alaposan. Így van ez, amikor a házból hiányzik az úr. Erre gyakran kell gondolnom. Mária nemrég megsúgta nekem, hogy úrnóm hajlik felém. Egyébként úrnóm maga is mondta, hogy ha valakit megkedvelne, az olyanforma férfiú lenne, mint én. Ez több, mint célzás, úgy hiszem.

Elképzelttem, amíg frissítő sétám róttam a kisparkban, hogy elveszem úrnóm, és lesz e hajléknak ura, és nem szenved többé a politúr. Láttam magam virágos bársonykaftánban, ahogy kis feleségem, Olivia mellől a heverőről fölkelek, amíg ő tovább pihen, mert a fehérszemélyek már csak ilyenek. Láttam, ahogy háznépemen szigorú pillantásom körülhordozom, és megkérdem, merre bókászik Tóbiás, a rokonom. Láttam, ahogy heten is ugranak, hogy a mihasznát előkerítsék, és amíg előmbe vezetik, addig föl húzom zsebórámat, vagy valami drága ékszerrel eljátszadok. Nem jutottam tovább, mert a fűben fehérlett valami, és le kellett hajolnom, hogy személyesen tegyem rendbe a háztájat. Így van ez, amikor nincs úr a háznál. A szolganép egészen elszemtelenedik, senki sem végzi feladatait az elvárt alaposan.

Csak hogy nem szemét volt a fehérség, hanem levélke! Rádásul úrnóm keze írása és Lukrécias pecsétje! Versbe szedve az állt rajta, hogy szeret a szív, és titokban kell tartani. Azonnal felbontottam. Hadd lám, ki és mit akar úrnóm háztáján titokban tartani. A levélből kitűnt, hogy valaki eped, és aki eped, az parancsolhatna a címettnék. Hogy van, aki a rangba beleszületik, van, aki elnyeri rangját, és van, aki szerencse révén jut hozzá, de ez

utóbbinak egyáltalán nem kell a rangtól ózdkodnia. Az is ott állt, hogy M.O.A.I., szívem ura. Mindez napnál világosabban mutatta, hogy úrnóm ezt a levelet Malvoliónak írta, akinek parancsolhatna, hiszen asszonya, de ha a törvény előtt asszonya lenne, rangossá tenné őt.

Ó, tudtam ezt már régen én a szívem mélyén, belső szobámban. Tudtam, hogy ura leszek ennek a háznak. És folytatódott a levél. Az következett benne, hogy ne fedjem, ki kedveli sárga harisnyám csokros térdszalaggal, úgy hogy viseljem mindkettőt a szerelmes szív nagy öröme. És sorjázott még pár utasítás, hogy legyek fennkölt, a szolganéppel ne keveredjek, a rokonokkal bánjak szigorúan, és, mindenekelőtt, hogy mosolyogjak minél gyakrabban, a szerelmes szív nagy öröme. Mondhatom, a szép levél utasításait a legnagyobb hűséggel és pontossággal beváltottam.

Amikor legközelebb magához rendelt, úrnóm színe előtt sárga selyemharisnyában és csokros térdszalaggal jelentem meg, arcomon legnyájasabb mosollyal. A hatás nem maradt el. Úrnóm megkérdte, nem akarok-e ágyba feküdni. Tudtára adtam, hogy vele a nap bármelyik

percén szívesen bújok ágyba. Ezután drága Oliviam utasította az ott lábatlankodó Máriát, hogy mindenben álljon rendelkezésemre. Úgy mondta neki: vigyázz erre az emberre. Értettem, hogy úrnóm engem már emberének tekint. Továbbá Tóbiás urat is odarendelte, gondolom, azért, hogy kellő mértékben gorombáskodhassak vele. Amit a gaz rokon vitán felül megérdemel.

Úgy hogy a megfelelő módon viselkedtem vele, de ő ördögöt meg tömjént emlegetett, és arra hivatkozva, hogy megőrültem, Fábían, a kertész segítségével kezem lábam összekötötték, és bezártak Fábían pokoli birodalmába, a koromsötét szerszámos sufniba. Mindenki megbolondult, komolyan mondom! Lesz jajveszékelés, ha úrnóm megtudja, az alja nép hogyan bánt el velem! Volt képük Topáz atyát, a papot odaküldeni, hogy ördögűzést hajtson végre rajtam, és hiába könyörgtem neki bentről, a sufniból, hogy higgye el, cseppet sem vagyok bolond, nem hitte el. Ahogy jött, úgy el is ment, a sufni ajtaját ki sem nyitotta.

Azután Feste bohóc járt arra, akinek hiába mondtam, hogy épp annyira nem vagyok bolond, mint amennyire

ő sem az, csak viccelődött velem, hogy ugyan sok eszem lehet, ha annyi van, mint a bohócnak. De ő legalább hozott tintát, papírost és gyertyát, és megígérte, hogy elviszi úrnőmnek a levelem. Ezt kellett megérnem, hogy a

sok bolond között épp a bohóc segít rajtam. Feste, akit soha nem tartottam valami sokra. De más rend szerint alakulnak majd a dolgok, mielőtt a ház ura leszek. Komolyan mondom!

Antonio kapitány meséje

melyben fölrémlenek hajdani csetepaték, csendőrök futnak fel-alá, Antonio nem jut el az Elefántba, de kimentí Cesariót Tóbiás úr karmai közül, tárcáját nem kapja vissza, Orsino herceg tajtékzik, Sebastiano két személyben van jelen, és minden jóra fordul, de Malvolio bosszút esküszik

Voltak idők, amikor merész férfiak dacoltak a tenger haragjával, amikor a kereskedő sikerét nem ravaszága, hanem ügyessége és kitartása biztosította. Hej, de sok vízi csetepatéből kerültem én ki győztesen annak idején! Ha ez nem így lett volna, legutóbbi tengeri kalandomból barátommal, Sebastianóval nem kerülünk ki élve. Álmomban sem jutott volna eszembe, amikor a Galambra főlzártam, hogy a sós tengertorokból kell majd ezt a fiút az életbe visszarángatnom. De megtettem, még ha nem is volt könnyű vállalkozás.

Örömöm, sajnos, hamar gyászra váltott, mert alig-hogy erőre kapott, Sebastiano bejelentette, hogy Orsino herceghez utazik. Bármilyen úti célt választott volna, boldogan követem. De Orsino herceg udvara? Amikor annyiszor volt nyílt összetűzésem őhercegsége hajóival, és mindig fölibük kerekedtem? Annyi a bűnöm csak, hogy őfelsége matrózainál minden esetben rátermettebbnek bizonyultam. Az ilyesmit még igazságos hercegek sem felejtik el. Egy szó, mint száz, Illyriába követni Sebastianót nekem a halálos ítélettel egyenlő. Mégis követtem. Kalapot húztam, pápaszemet bigygyesztettem, fehér gallért kötöttem, és hosszú, fekete lebernyegbe bújtam, hogy afféle tanárembernek tűnve elvegyüljek Illyria népe közt.

Sikerült Sebastianóval találkoznom. A főtéren lódörgött a szájtató tömegben. Ezek a fiatalok azt gondolják, új dolgokat csak távoli helyeken lehet tanulni, fogalmuk sincs, mekkorát tévednek. Igencsak meglepődött, hogy mit keresek mégis Illyriában. Mondtam neki, hogy jobban hiányzott a társasága annál, amennyire a haláltól félek, és hogy szálljunk meg az Elefántban. Szeretné a város nevezetességeit megtekinteni, azután csatlakozik hozzám, mondta. Kezébe nyomtam a tárcámat, mert tudtam jól, hogy a hajótörésben mindene elveszett. Azal elbúcsúztunk.

Nem jutottam el az Elefántba. Nyomomba szegődtek a csendőrök, alig bírtam lerázni őket. Délutánra sikerült megszabadulni tőlük, egy jókora udvarház nyitott kapuján bementem. Meglepetésemre Sebastianót találtam ott, de mintha teljesen kicserélték volna. Egy marcóna, borgőzös úr tartotta kardjával sakkban, úgyhogy kikaptam Sebastiano kezéből a pengét, és odaálltam helyette a potrohos illető elébe. Azt kérdezte tőlem az úr, mi jogon avatkozom közbe. Mondtam neki, hogy az idősebb barát jogán, aki pártfogoltja helyett hajlandó látatlanban is mindenért elégtételt adni. A hepciás urat nagy sajnálatomra nem kaszabolhattam össze, mert a fák alatt újfent megjelentek a csendőrök, és gyilkost kiáltva lefogtak.

Sebastiano őszintén sajnálkozott, de amikor nehez helyzetemre hivatkozva a tárcám kértem tőle, csak nézett. Miféle tárcáról beszélek, hebegte, ő tőlem semmiféle tárcát nem kapott, de ami pénze csak van, annak felét kölcsönadja. És tenyerembe szórt pár száználmas ezüstcsikót. A világ összeomlott. Ilyen könnyedén árulóvá lesz a legnemesebb lélek is, ha a pénz közelébe kerül? Nem tudtam elképzelni, Sebastiano hogyan aljasodhat idáig, de mit tehettem, ha a valóság ezt mutatta?

Később újból megjelent a környéken, ezúttal magával Orsino herceggel, akinek a csendőrök előadták, hogy íme, elfogták a hírhedt kalózt. Mondtam a hercegnek, hogy nem vagyok kalóz, csupán kereskedő, hogy az én pengém soha egyetlen matrózát sem sértette, és hogy hálátlan legénye megtagadott engem, pedig három hónapig ápoltam otthonomban, miután a viharos tengerből kimentettem. A herceg letorkolt, hogy „Cesario” három hónapja áll az ő szolgálatában.

Egyenlőtlen társalgásunk abbamaradt, mert megjelent Olivia kisasszony teljes kíséretével. A grófkisasz-

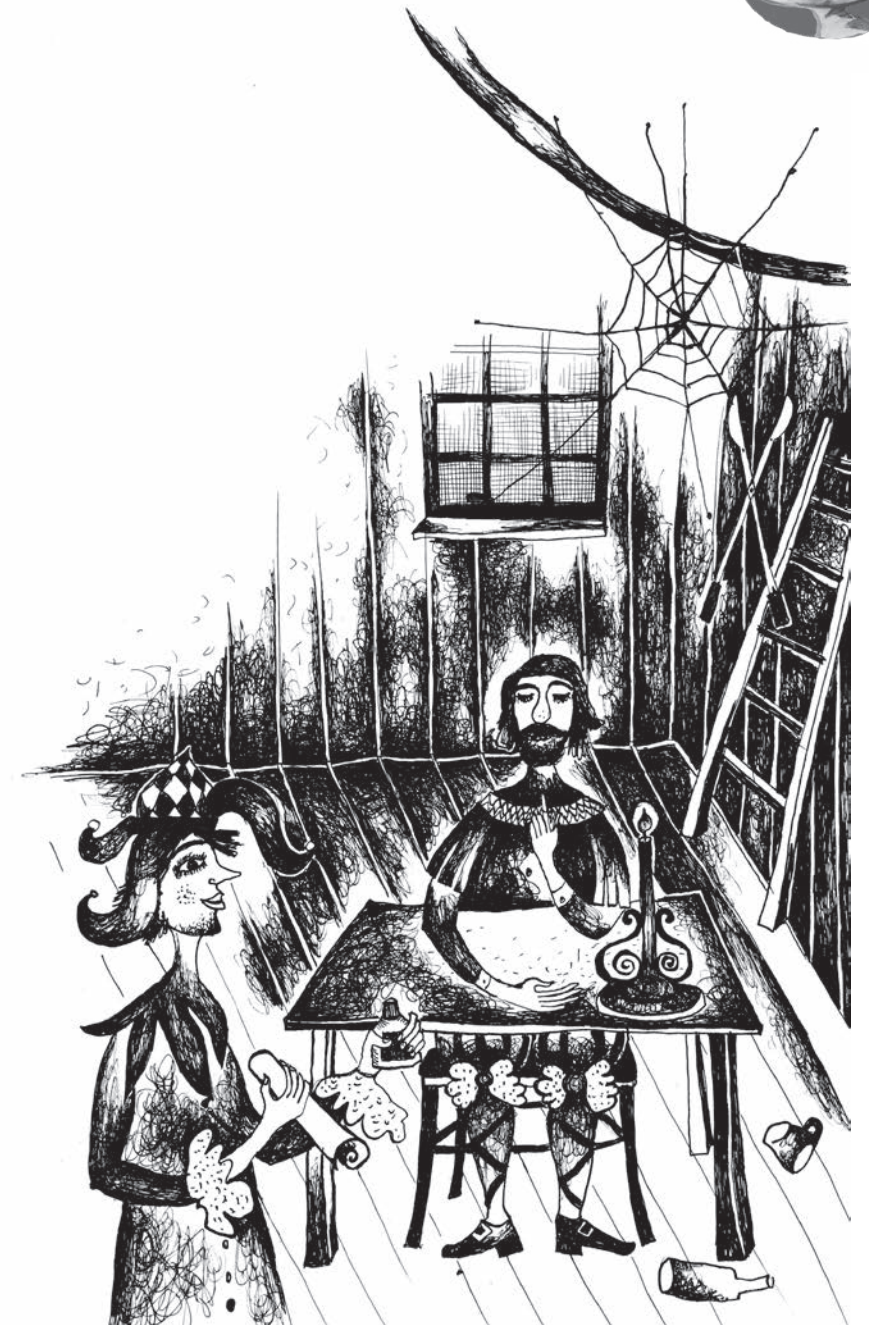
szony sikeresen megsértette a herceget azzal, hogy végig Sebastianóra figyelt, akit itt valamiért mindenki Cesariónak nevez. A keserű szóváltás hevében Olivia egyszer csak kijelentette, hogy Cesario őneki hitvestársa, és ezt az oldalán álló pap, Topáz atya is tanúsította. Közben megjelent egy hórihorgas illető tulipiros harisnyában, vérző orral. A herceg apródja egy életre tönkretette őt, és Tóbiás urat is lekaszabolta, sikította. Szavait alátámasztandó, nyomában odatá-molygott egy vérző homlokú, kerekded úrféle. Felcserért üvöltözött. Az úrnő mellett álló bohóc közölte Tóbiás úrral, hogy a felcser már reggel óta részeg, mire Tóbiás úr felhorkant, hogy ki nem állhatja a részeg embert.

A hórihorgas elrohant, Cesario-Sebastiano pedig a fák alatt, háttal nekünk, utánabámult, amikor egyszer csak még egy személyben megjelent, Olivia grófnőtől karnyújtásnyira. Nem hittünk a szemünknek. Szakasztott ugyanaz az arc és termet, ugyanaz az egyenruha. Az újonnan megjelent Sebastiano is hüledezett, hogy hogyan állhat ő maga kissé odébb is. Kiderült, hogy a hajótörésben Sebastiano húga, Viola nem veszett oda, hanem Illyria partjára sodorta a víz, ahol bátyja csereruhájába bújt, így szegődött el Orsino herceg szolgálatába, akibe aztán belehabarodott, őbelé pedig Olivia grófnő habarodott bele.

A természet helyretette a ficamot, amikor Sebastianót Olivia gyümölcsösébe vezérelte, mert ő kelt egybe a grófnővel, és a duhaj urakat is ő hagyta helyben. Orsino nyomban beváltotta Olivíát Cesario-Violára, akinél jobban senki sem kártyázik, iszik, lovagol és vitatkozik Illyriában, és akinél jobban Orsino herceg kebelének titkait sem ismeri senki. Már csak azt nem tudom, mi lesz a füstölgő komornyikformával, akit a kerti sufnyiból hoztak elő, amikor Olivia grófnő a bohóctól kapott levélből kivette, hogy a bolondnak nézett jóembert oda zárták.

Malvolio, így hívják a lakájt, azt állította, úrnője írt neki szerelmes levelet, amelyben arra biztatta: viseljen sárga harisnyát csokros térdszalaggal és mindig mosolyogjon. Olivia szabadkozott, hogy a levél komornája keze írásával készült. Végül, amíg Olivia, Sebastiano, Orsino és Viola a menyegzőre készülődött, Malvolio égre-földre esküdözött, hogy bosszút áll az őt megtréfáló csürhén, én pedig csak álltam a gyümölcsfák alatt, mint a szélütött, és nem tudtam, mit kezdek majd a lelkemben terjengő ürességgel.

VÉGE

„Irtó jó dolog csapatban dolgozni, de nem mindenkinek megy”

Szabó Róbert Csabát, a *Vajon nagy* és az *aranyásók* című meseregény szerzőjét kérdeztük gyermekkoráról, irodalomhoz fűződő viszonyáról, első, gyermekeknek szóló meseregényéről, gyermekszínházról. A kérdések megfogalmazásában a Kolozsváron lezajlott első Erdélyi Könyvfaló Olvasójáték III-IV. osztályos résztvevői is segítettek Cimbit.

A diákok kérdései:

- Honnan jött a *Vajon nagy* és az *aranyásók* könyv ötlete?

- Először Vajon nagy karaktere született meg: az egyik barátnőm nagyjja tényleg mondogatta a *vajon* szócskát. Utána Verespatakon jártam, és meg is született az ötlet. Megjegyzem, az is hozzájárulhatott, hogy nagyon kalandos utunk volt Verespatakig: hegyen, mezőn, szűk szorosokon, erdőn át, egy rendkívül rakoncátlan német vizsla társaságában.

- Milyen volt a te nagyid?

- Egyszer a mezőre mentünk szénáért lovas szekérrel, és a nagyim meglátott egy kis nyulat a búzatáblában. Hamar leugrott, én utána, és addig kergettük a nyulat, amíg megfoglottuk. Ilyen volt. És most is ilyen.

- Milyen volt Szilágysomlyón gyerekeknek, tinédzsernek lenni? Mi a legnagyobb kudarcod és sikered, amire visszaemlékszel?

- Nagyon nagy kudarcra nem emlékszem, de el kellett telnie egy-két évnek, mire falusi gyerekként be tudtam illeszkedni, jól tudtam magam érezni a városban, a városi iskolában. Néha szorongtam emiatt. Viszont - mivel az írást már akkor elég komolyan vettem - jöttek a sikerek, amelyek segítettek oldódni. Ilyen siker volt, hogy minden évben eljutottam az *Irodalmi Kreativitás Versenyre*, és ott nagyon kitágult előttem a világ. Vagy hogy Vida Gábor író, a *Látó* szerkesztője tizedikes koromban biztató levelet írt az írásaim elolvasása után. Később kolégák lettünk a *Látónál*. Az ő hibája. (nevet)

- Köze van a városnak ahhoz, hogy irodalommal kezdted foglalkozni, hogy aztán író lettél?

- Volt-e valamilyen gyűjteményed, szeretted-e gyűjtögetni gyermekként?

- Igen! Bélyeget, rovarokat, préselt növényeket, focistákat és autókat rágógumipapíron, no és agyagkatonákat, amelyeket saját magam készítettem.

- Szilágysomlyó örök titok számomra. A fekvése, a Magura-hegy, ahol egy sárkány élt, a történelme, a Báthoryak vára a központban, régi vágású lakói, köztük volt osztályfőnököm és történelemtanárom, a franciatanárunk, aki komolyan vette, hogy író akarok lenni, Turai Adél és Pocsveiler Ilona magyartanárnők - ők mind-mind hozzájárultak ahhoz, hogy írjak. De persze ugyanígy a szülőfalum: furcsa egyvelege ez az indulásnak, háttérország.

- A bölcsészkar elvégzése után öt évvel beiratkoztál drámaírói szakra. Mi fogott meg a műfajban?

- Jó kalandnak tűnt, és az is volt. Érdekes, hogy éppen akkoriban kezdtem el rádiójátékokat írni, amelyek adásba is mentek a Kossuth rádióban, és nem sokkal később a forgatókönyvírás jött. A dramatikus műfajokkal való foglalkozás most már mindennapi része az életemnek,

és sokat köszönhetek neki. A történetről való gondolkodásomon sokat fejlesztett.

- Mit élvezel a drámaírásban és a dramaturgiai munkában legjobban, mi benne a kihívás?

- A csapatmunka és az egyedül ülsz a képernyő előtt mint munkamódszer közötti ide-oda ingázást. Forgatókönyvet dramaturggal írok, de ott van még a rendező és a producer is, akik a fejlesztési folyamatban részt vesznek. Irtó jó dolog csapatban dolgozni, de nem mindenkinek megy. Én élvezem.

- Színházi emberként mennyire látod hiányát a fiataloknak írt és rendezett drámáknak, az erdélyi ifjúsági színháznak?

- Nem vagyok színházi ember. A *Vajon nagy*it átül tettem, vannak benne dalok is, egyelőre egy amatőr csapat viszi színre, meglátjuk, mi sül ki belőle. Szerintem érdemes volna a fiatalokban, gyermekekben gondolkodni.

- Egy interjúban elmondod, hogy szerinted sok, gyermekeknek írt történet butának nézi olvasóit, gúgygő nyelven szólal meg. Hogy lehet ezt elkerülni, úgy érzed, összejött ez a *Vajon nagy*iban?

- Főleg a felnőttek nézik butának őket. Úgy lehet elkerülni, hogy komoly témákat is a gyermekek elé viszünk. Meg fogják érteni. És ami a legfontosabb: ott kell lenni velük.

- Mennyire elégedettek a gyermekeid az eredményekkel? Ők miket szeretnek olvasni?

- Ők alkotótársak. A *Vajon nagy*it is hallották még megjelenése előtt, és a fiam elmondta, mi nem tetszik neki benne, mi unalmas vagy mi jó. A kaland például nagyon fontos. A gyermekeim a kalandos könyveket szeretik. De a nyelvi igényességet is díjazták, és érzik, ha valami kevésbé sikerült. Például imádják Varró Dani vagy Kovács András Ferenc gyermekverseit.

- Nagyon izgalmas, hogy a *Vajon nagy*iban egy helyi és aktuális társadalmi kérdésként írsz meseregényt, és a fiatal szereplőknek kulcsfontosságuk van a probléma megoldásában, az aranyhegy, a természet és, persze, a nagy megmentésében. Ha ma írnál egy új történetet, milyen kulcskérdés lenne a központjában? És mit írnál másképpen - ha van ilyen?

- Már készül a *Vajon nagy* 2, az arról szól, hogy a világ iszonyúan felgyorsult, az emberek egész nap rohan-

gálnak, és nincs idejük figyelni egymásra. A történet Kolozsváron játszódik, a rohanás okozója pedig az, hogy a városban élő Gyorsító Manó ámokfutásba kezd, társa, a Lassító Manó pedig nem bírja ellensúlyozni ezt. Felbomlik itt is az egyensúly, ahogyan az aranyásós történetben. Vajon nagy megérkezik Kolozsvárra, és a feje tetejére állít mindent. Ezenkívül van egy teljes, kidolgozott ifjúsági regény-tervem, ami a válásról szól, pontosabban arról az állapotról, amikor a kiskamasz kiszagolja, hogy a szülei válni készülnek. Ez is roppant kalandos lesz, van benne térugrás és gyorsulási verseny.

- Változatos műfajokban írsz - regényt, drámát, novellát, forgatókönyvet -, van-e számodra különbség abban, ahogyan a fiatalabbakhoz és ahogyan a felnőtteknek szólsz; milyen gyermek olvasót képzel el magadban?

- Nincs egy kimondottan elképzelt gyermek olvasó előttem. Sok visszajelzést kaptam a meseregény után, sok gyermek olvasóval találkoztam a bemutatókon, és mindenki más. Mindig elmondom, hogy nekem milyen sokat jelentett az olvasás. Izgalmas helyekre vitt el, ha el tudtam mélyülni egy-egy könyvben, az mindennél többet jelentett számomra. Talán ezt az elmélyült gyermeket látom magam előtt, ha eszembe jut, vajon ki olvas engem. Így van a műfajokkal is. Más-más megvilágítást adhatnak legföljebb a történetnek, de alapvetően a lényeg ugyanaz: elmélyülni valamiben, amit a sajátunknak érzünk.

Kérdezett: Jakab Villó Hanga

BERNARD FRIOT

Sietős történetek

(6. rész)

Vasaló

Az Angyal utca sarkán, a piros jelzőlámpánál találkoztam vele, trombitaóráról jövet. Nagyon szűk miniszoknyát és fekete harisnyát viselt, haja zöldre és rózsaszínre volt festve. Botladozva haladt a magas, túlságosan is magas sarkú cipőjében, olyannyira, hogy végül, egyensúlyát veszítve, elterült a gyalogátjáró közepén.

Mivel roppant udvarias vagyok, azonnal odaszaladtam és felsegítettem. Ő szélesen rám mosolygott, és azt mondta:

– Köszí, kiscsávó, igazán kedves vagy. Hálából én is teszek valamit érted. Mert ugyan nem látszik, de én tündér vagyok. Vagyis hát inkább csak leszek, még nem szereztem meg az oklevelet, de már egy rakás trükköt tudok. Mivé szeretnél átváltozni? Egy körtvé, esetleg?

– Hogy mi?

Fogalmam nem volt, hogy mit akar tőlem.

– Szóval a körte nem szimpi, kár, az megy a legjobban nekem. Na és a ceruzahegyező, szeretnéd, hogy ceruzahegyezővé változtassalak?

– Nézze, én nem nagyon szeretnék átváltozni...

Komolyan, elég túrhetően nézek ki: kék szem, szőke haj, rövid orr, a nagy is mindig szép királyfinak becéz.

– Oké, oké, mondta a tündér, a ceruzahegyező sem tetszik. Mit szólnál a mentolos cukorkához vagy... a villany-

póznához, esetleg... a szeméttároló konténerhez? Na? Mit szólsz?

Annyit tudtam kinyögni:

– Köszönöm... igazán kedves, de...

– Ugyan, ragaszkodom hozzá. De el kellene döntened, hogy mit szeretnél, nem túl széles még a repertoárom. Jut eszembe, vasalóvá is át tudlak változtatni. Biztos vagyok benne, hogy nagyon élveznéd. Figyelj...

Nem maradt időm tiltakozni. Előkapta az összecukható varázspálcáját, érthetetlen szavakat mormolt, és hopsz!, egy szupermarket polcán találtam magam: címkével, árral és jótállási jeggyel.

És íme, most vasaló vagyok, pontosabban gőzös vasaló, két programmal, állítható termosztáttal. És várok. Mint a tündérmesék rusnya békája, arra, hogy egy szépséges hercegkisasszony megcsókoljon. És akkor visszaváltozom ismét szép királyfivá.

Nos hát, hölgyeim, ne legyenek szívtelenek, ha találkozunk egy vasalóval, adjanak neki egy csókot. Még akkor is, ha nem olyan húha, de milyen szép. Ki tudja, hátha én vagyok az. Elveszem önöket feleségül. Megígérem.

Ha anya megengedi.

Szócs Imre fordítása

P. BUZOGÁNY ÁRPÁD

Macskabálon

Maszkabálba indultak macskák, pulykák, az indulót elöl malacok fújták.

Leghátul libák totyogtak, s vidáman

két lábra álltak a lovak, mind a hárman.

Királyi palástot viselt egy egér,

bivalyok ünnepi köténye fehér.

Főszakácsnak öltözött egy kis sáska,

a csiga oldalán új postástáska.

A díszes menet a csűr felé tartott,

díszegyenruhás számár nyitott ajtót.

Bent tücsök hegedült, kontrás két ruca,

víg zenétől visszhangzott a kis utca.

Macskák kezdték a táncot, csodás módon

ringatták maguk, mint bábuk a dróton.

Táncolt tehén s a borja, kakas, szarka,

sűrűn kopogott minden csizma sarka.

Mikor mindenki elfáradt éjfélre,

előállt a tücsök: hol az ő bére?

Az egyenruhás számár elképedve

továbbküldte: ott a kakas, a medve,

macska, csiga, valamelyik tán tudja,

hogy a költségvetés mennyire futja.

A tücsök ingyen a nótát nem húzta,

csendes lett a bál, a nagy terem puszta.

Hazament mindenki, vége a bálnak –

ki mulatna ott, ahol nem muzsikálnak?

Csak a macskák maradtak. Zene nélkül

tarka és csíkos mind-mind összebékül.

Addig táncolgattak, hogy igazából

macskabál lett a híres maszkabálon.

Arcok az előőrsből

(Pályakezdő írók, költők bemutatkozása)

„Dénes Anitának hívnak. 1998-ban születtem Kolozsváron, hogy aztán egy kis, Magyardécse nevű faluban, később pedig Marosvásárhelyen nőjek fel. Ötévesen tanultam meg olvasni egy meséskönyvből, amelyből a nagymamám esténként felolvasott nekem; azóta is szenvedélyem az irodalom, az írás és a történetmesélés minden formája. Hiszek abban, hogy a művészetek segítenek tükröt tartani, általuk megismerhetjük, fejleszthetjük a gondolkodásunkat, új dolgokat élhetünk át; de saját munkámban egy jól elmesélt történet vagy egy jól átadott hangulat öröme az, ami a leginkább ösztönöz. Hogy mi

leszek, ha nagy leszek, még most sem tudom – de mindenképpen szeretnék továbbra is irodalommal foglalkozni.”

DÉNES ANITA

Kisegér

(Noéminek és Melikének)

Már megint Kira... vagy inkább, még mindig Kira. Csak a baj volt ezzel a gyermekkel.

Kira volt Reccs Nagyí öt unokája közül a legfiatalabb; egyben a legfürgébb és legokosabb is, bár Reccs Nagyí előbb harapta volna le a nyelvét, mint hogy ezt hangosan is elmondja valakinek. Ő egyformán szerette az egész családot, és igyekezett ezt éreztetni is velük. Azt viszont habozás nélkül beismerte volna, hogy egy gyermekével sem volt annyi baja, mint Kirával: igazi tűzrőlpattant rosszság volt ez a lány, pedig még alig volt ötéves. Nagyinak még Ambrus sem okozott annyi fejfájást, Kira nagybátyja – pedig a népes családjukban már legendaszámba ment A Nap, Amikor Ambrus Lyukat Fúrt a Távirányítóba, így, nagybetűkkel. Ambrus (akkor hét éves) állítása szerint azért tette, mert ha levegőt kapnak az elemek, jobban működnek majd. A távirányítót

senki sem kérdezte meg, hogy sikerült-e a kísérlet (habár Reccs Nagyí és még egypáran az azóta felnőtt „gyermek” közül megtehették volna)... de a család azóta is kézzel váltotta az adót a tévén. Viszont Kira mellett, aki már minden egyes fáról leesett a családi ház körül, minden dzsembe belekóstolt a kamrában, és valahogy mindig megtalálta az utat mindenhová, ahová nem volt szabad bemennie, a kicsi Ambrus valósággal jól fésült úriembernek tűnt.

A becenevet is Kira ragasztotta Reccs Nagyíra, hát persze hogy ő. Ilyesmire még Ambrus sem vetemedett volna a maga idején. Szemtől szemben senki sem nevezte így Nagyít: még mindig Zsuzsa mamának hívták, a korának és tudásának kijáró tisztelettel, ahogy előtte az anyját, Ráhel mamát is szólították; de ő tudta nagyon jól, hogy az az átok Kira gyermek minek nevezi a háta

mögött, és mi csúszik ki néha akaratlanul a saját gyermekei száján, ha róla beszélnek. Még a napra is emlékezett, amikor az egyedi, bár nem éppen tiszteletteljes becenév megszületett.

Kira aznap az utcán szaladgált, a szomszéd kutyájával, a lomha, medveszerű Borival kergetőzve. Kira volt az egyetlen, aki a majdnem ötvenkilós dögöt mozgásra – sőt, szaladásra – tudta bírni: újabb bizonyíték Nagyi szemében, hogy Kirában volt a legtöbb a családi képességekből. Beleértve természetesen a Nagyi bosszantására és a közel-szívszélhúdás előidézésére való képességeket is, ahogy Kira bebizonyította, amikor egyszer csak elvágódott a nehéz kavicsok között, és majdnem egy métert gurult; aztán felállt, szinte illedelmesen leporolta a ruháját, teleszívta a tüdejét levegővel... és olyan hangosan kezdett bömbölni, hogy a ház ablakában megrezzenek a muskátlik. Bori ugatni kezdett, csatlakozva a fülhasogató lármához.

– Mit csináltál, te átok, te?! – hördült fel Nagyi a virágágyásban állva; ledobta a kis kapát és futott Kirához, ahogy a köszvényes térdei bírták, s kis híján maga is elvágódott az utcán heverő öklömnyi kövek között.

Mint kiderült, az átok kifecselte a bokáját, lehorszolta a térdét, és a jó ég tudja, még mit. Nagyi folyékonyan (ógörögül, hogy a gyermek ne értse) káromkodva ölbe kapta az unokáját, és megindult vele a padlás felé, a titokzatos gyógyfűvek és varázslatos kencék birodalmába. De ismét rá kellett jönnie, rég voltak azok a napok, amikor még úgy szaladgált fel-le a padláslépcsőn, mint egy csikó: most, ahogy az első fokról a másodikra kapaszkodott fel, kissé imbolyogva a nyugtalan gyermektesttel a karjában, a bal térde akkorát reccsent, mint egy pisztolylövés.

Kira rábámult, nagyra nyílt, nedves szemekkel, és Nagyi attól tartott, hogy megint visítani fog; de ehelyett a gyermek hátravetette magát, úgy, hogy Nagyi majdnem elejtette, és teli torokból nevetni kezdett.

– Rett, Nadi! – selypegte vidám, két-de-mármajdnem-hároméves hangon. – Rett, Nadi!

Hát így lett Zsuzsa mamából Reccs Nagyi.

Reccs Nagyi, bár igyekezett nem túlzottan kimutatni, természetesen imádta a kis Kirát. De amikor belépett a padlásszobába a szokásos délutáni bűbájlásra készülve, elég volt egy pillantást vetnie maga köré, és eldöntötte: ha sikerül a kezébe kaparintania az imádott gyermeket, ott helyben megfojtja.

A padlás normális körülmények között Reccs Nagyi kedves helye, már-már szentélye volt. A falakat kézzel

ácsolt, még Ráhel mamától örökölt könyvespolcok szegélyezték: roskadoztak a latin, ógörög, angol, spanyol könyvek, a bőrborítású, kézzel bekötött, rúnaábécéktől holdciklusokig mindenféle mágiát leíró kötetek alatt. A plafonról csokrokban lógtak a fűszeres illatú gyógyfűvek. A szoba túlsó sarkában állt az alkimistaasztal, kecses üveglombikkal, tégelyekbe töltött kenőcsökkel, kő- és csontporokat rejtő dobozokkal megpakolva. A padlón krétával rajzolt pentagramma, mindegyik csúcán az elemek rúnáival; a rajzolat közepén pedig feketén, méltóságteljesen terpeszkedő kondér.

A padláson minden rendben volt, minden a helyén: Nagyinak szinte odanéznie sem kellett, hogy mindig megtalálja, amit éppen keresett.

Egészen addig, amíg Kira, csak az istenek tudják, hogyan, be nem szabadult oda.

Kira a padlón ült, szétszórt gyógynövényekkel és találmásra fellapozott könyvekkel körülvéve, az erősen megfoghíjasodott könyvespolcok között. A fején Ráhel mama régi varázslókalapja (hogy hogyan tudta leszedni a legmagasabb polc tetejéről, ahol Reccs Nagyi féltve őrizte, azt megint csak az istenek tudhatták), a dereka köré szoknyának tekerve Nagyi holdfénynél megáldott oltárterítője. Épp egy vaskos bájitalos könyvet tanulmányozott elmélyülten, és a kondérban kanál nélkül, pusztán lassú intésekkel (a fene tudta, hogy tud egy ötéves gyerek ilyen természetesen varázsolni) kavargatott valami lötytyöt, aminek a szagától Reccs Nagyinak még a művirág is lehervadt a kalapja mellől.

– Mit csinálsz itt, te istenekverése, te?! – hördült fel Reccs Nagyi, Kira lassan állandóvá váló megszólítását használva.

Kira felkapta a fejét. A fején megbillent a varázslókalap.

– Nézd, Nagyi! – csipogta. – Én is boszorkány vagyok!

– Az vagy, boszorkány, hogy apadna el a varázserőd! – mennydörögte Reccs Nagyi. – Ki engedett be ide?!

Kira a sarokba mutatott, ahol Salamon, Reccs Nagyi familiárisa fekete macska alakjában egy napsugár sárga foltjában szunyókált.

– Salamon volt – mondta vidáman, rá se hederítve Reccs Nagyi hegyomlasztó, folyóapasztó haragjára. – Tudtad, hogy be tud jönni a kulcslyukon?

Reccs Nagyi gondolatban elszámolt tízig, és Salamont is felírta a sürgősen megfojtandó személyek listájára.

– Én tudtam, de te honnan tudod, te átok gyermek?!

– Hát ő bejött a kulcslyukon, és akkor gondoltam, hogy én is bejövök a kulcslyukon! Olyan szép itt bent, Nagyi!

– Majd adok én neked szépet, te istennyila, te... – és azzal Reccs Nagyi előrelendült, a dühtől szinte megfiatalodva, hogy elkapja a kis Kirát. A kislány arcáról lehervadt a mosoly, ahogy, most először, rájött, mennyire felhergelte a nagyanyját. Hátralepett, és mint a kígyó, kicsuszszant Reccs Nagyi kezei közül, aztán oldalra gurult, az egyik nyitva felejtett varázskönyvhöz. Ahogy Reccs Nagyi nyilálló térdekkel utánalódult, Kira ujjai alatt pörögtek a lapok (hogy a fene vinné el azokat a gyors kezeit, gondolta Reccs Nagyi); aztán megtalálta, amit keresett.

– Hörgömörgör! – kiáltotta csengő öt éves-hangon.

Jaj, ne, gondolta Reccs Nagyi.

A kiejtés fogcsikorgatóan szörnyű volt (ha helyesen ejtették ki, a szavak vízcsobogásként áramlottak, nem medvemorgásként, ahogy Kira mondta), de a könyv lapjain Nagyi azonnal felismerte a varázsigét.

– Ne...! – és megint ugrott, meglepedkezve sajgó térdeiről, de már későn.

A levegőben nagyot pukkant valami, és a kis Kira eltűnt egy lila füstfelhőben. Amikor eloszlott a füst, a kislány helyében csak a földre hullott kalap és oltárterítő maradt... és egy szürke egér, amely kibújt a kalap alól, és hangos cincogással a nyitva felejtett padlásajtó felé iramodott.

Öreg vagyok én már ehhez, gondolta Reccs Nagyi, és futott az egér után, ahogy csak tudott.

Kira-egér gyors cikkanásokkal szökdécselt lefelé a padláslépcsőn, valahogy mindig épp akkor ugorva el Reccs Nagyi kaszálo kezei elől, amikor a görbe boszorkányujjak elérték volna. Közelített az utolsó lépcsőfok: az egér leugrott, és elszaladt a csempepadlón, Reccs Nagyi papucsja azonban megcsúszott a lépcsőn.

– Hogyaza! – jajdult az öregasszony, ahogy kis híján elvágódott; de az utolsó pillanatban sikerült megkapaszkodnia a gázsütő fogantyújában.

Csend volt. Reccs Nagyi lihegve feltápászkodott, megigazította fején a félrecsúszott kalapot, és körülnézett, hogy látta-e valaki nem éppen elegáns távozását a padlásról. Ahogy a tekintete az üres előszobában ugrált, a padlón észrevett valamit: egy egeret, amely tisztaságból, egy csempe közepéről figyelte, hogy sikerül-e talpra állnia. Az egér bajusza remegett.

– Ide gyere! – szisszent Reccs Nagyi, és az egér után vetette magát, ki az ajtón, a kertbe.

A Cserfa utca 9. és 11. alatt lakók aznap érdekes látványra számíthattak, ha kimentek a kertjükbe és áttekintettek a 10-es számú ház lakóihoz. A ház nagyasszonya, a lassan hetvenhez közelítő Bilibók Zsuzsanna asszony felrántott szoknyával, két csontos lábszárát közszemlére téve futkosott a 10-es szám udvarát elborító magas fűben, a másik kezével a fejére kanyarított hatalmas fekete kalapot fogva. A fűből hangos cincogás áradt, amely kísértetiesen hasonlított a nevetéshez.

– Ide gyere! – kiabálta Zsuzsanna asszony, és leírt egy elegáns nyolcast a diófa körül. A kalapján versenyt kopogtak a lehulló diók. A cincogás folytatódott.

– Majd adok én neked, te átok gyermek, egy hónapig nem fogsz kijönni a szobádból... Jajzanyád! – ez utóbbi a rózsafának szólt, amely marasztalóan beleakaszkodott Zsuzsanna asszony szoknyájába.

Azt hiszem, Zsuzsanna asszony megbolondult, gondolta magában Béluska bácsi, a 9-es szám alatt lakó ősz könyvelő, aki viráglocsolás közben lett figyelmes a 10-es szám udvarán folyó egyszemélyes tornagyakorlatokra. (Az egeret nem látta.) Annyira elmélyülten figyelte, ahogy a mindig méltóságteljes Zsuzsanna asszony – látszólag minden ok nélkül – sprintelve megkerüli a körtefát, olimpikonhoz illő ívben átugrik egy alacsony kerítést, félig felmászik a kerti szerszamos bódé oldalára, majd tigrisvetődéssel vissza a fűbe, hogy észre sem vette: a locsolóból már jó ideje a saját cipőjére folytatja a vizet.

Lőjetelek le, gondolta magában Reccs Nagyi, ahogy a szoknyája ötödszörre is beleakadt a rózsafába, és az egér cincogó nevetése kezdett határozottan csúfondáros színezetet ölteni. Temesetek el a seprűmmel a kezemben, ha már lovam nincs...

Lihegve megállt, és a térdére támasztotta a tenyerét. A dereka nyilallni kezdett a mozdulattól, de a többi tagja már annyira fájt a futkorászástól, hogy az újabb fájdalomra már csak fáradtan legyintett egyet gondolatban. Azt latolgatta magában, hogy érdemes-e folytatnia a kergetőzést. Az nyilvánvaló, hogy az egér gyorsabb nála, ő pedig legfeljebb annyit fog így elérni, hogy valamelyik szomszéd megpróbálja beutaltatni a legközelebbi vigyorgóba. (Reccs Nagyfi figyelmét nem kerülte el Béluska bácsi meghökkenő-érdeklődő tekintete, és – nem kis káröröme – az sem, ahogy a tisztas könyvelő bábészkodás közben kitartóan locsolgatta a saját cipőorrát.) Talán hagynia kellene, hogy Kira kifutkorássa magát: a varázslat magától is el fog múlni, ha a megidéző túl fáradt ahhoz, hogy tovább fenntartsa.

Igen, ezt fogja tenni. Felmegy a padlásra, rendet rak (a gyomra összeszorult, ahogy felidézte a fenti rendetlenséget és a kondérban gomolygó lötytyöt, amelyről a régi marmaládés vicc jutott eszébe – „ezt valaki egyszer már megette”), főz magának egy jó erős teát... És amikor Kira megpróbál visszasunnyogni a házba, elkapja, és olyan ledorongolást ad neki, hogy még az unokái is reszketve fognak megszületni.

A gondolattól felvidulva Reccs Nagyfi felegyenesedett, és kissé sántítva elindult a ház felé. Béluska bácsi észrevette, hogy a cipőjét öntözgeti, és káromkodva beszaladt a lakásába lábbelit cserélni. Az egér kijött a fűből, megállt a bejárat előtti járda betonján, olyan közel Reccs Nagyfi útvonalához, hogy szinte a sorsot kísértette vele; de úgy tűnt neki, a vén boszorkány csatakedve egyelőre lelohadt.

Egyikük sem vette észre Béluska bácsi macskáját, a kövér Ludmillát, ahogy a kerítésen üldögél, és sunyi, zölden csillogó pillantást vet a járdán ücsörgő egérre.

Később, amikor Reccs Nagyfi felidézte magában az eseményeket (és a keze megremegett a teáscsésze fülén), biztos volt benne, hogy a pók mentette meg a helyzetet.

Reccs Nagyfi boszorkány létére is rettegett a pókoktól. A rosszullet kerülgette, ahányszor felzavart egyet a ház valamelyik sarkában, és a felriadt pók cikkanó mozgással, a nyolc láb hátborzongató összedolgozásával iramodott el előle. Még a bájitalaiban sem használt pókokat: előbb volt képes száz poros főlánst fellapozni, hogy megtalálja a megfelelő hozzávalót, amivel helyettesítheti, mint hogy nekiálljon pókot fogni.

Így aztán amikor Reccs Nagyfi észrevette, hogy a feje fölé hajló falevelek között épp lefejelni készül egy diónyi keresztet pókot, még épp annyi ideje volt, hogy

a katasztrófát megelőzendő, hátrahököljön. A rekedt ordítás, amivel a műveletet kísérte, valószínűleg nem volt annyira szükséges, de kijött az is. Ahogy Reccs Nagyfi megállapodott a póktól tisztas távolságban, és már megint lihegve várta, hogy újrainduljon a szívverése, szürke villanást vett észre a szeme sarkából; ha két lépésszel távolabb áll, már nem vette volna észre. Megpördült a sarkán...

...és elfulladó lélegzettel látta, hogy Ludmilla a levegőbe szökken, kinyújtott karmokkal szállva a megdermedt egér felé.

Reccs Nagyfi nem gondolkodott, csak cselekedett. Felkapta a körtefa alól az első hosszúkás fatárgyat, ami a keze ügyébe akadt (mint később kiderült, egy veteményeskaró volt az), és felpattant rá, mint a régi időkben, amikor fiatal boszorkányként seprűn lovagolni tanult Ráhel mamától.

– Cikkanj! – szaladt ki az ajkai közül a varázsszó. A karó megrándult alatta, majd felemelte a földről, és engedelmesen siklani kezdett az egér felé.

Reccs Nagyfi repült... Ludmilla is repült... Az egér pedig bénultan állt és remegett.

– Gyerünk, gyerünk, gyerünk! – kiabálta Reccs Nagyfi, és a rögtönzött seprű felgyorsított.

Reccs Nagyfi ujjai az utolsó pillanatban zárultak össze a reszkető egér körül. A macska karmai végigszántottak a kézfejen, de ez már nem érdekelte: győzelemrikoltással repült a veteményeskarón a bejárat elé, majd az ajtó előtt leejtette a karót, és térdre rogyott, az egérrel a markában.

– Transfiguro! – suttogta neki. Újabb pukkanás, újabb lila füstfelhő.

Az egér eltűnt, és a helyén megjelent Kira, falfehéren, még mindig remegve. A szája sarka legörcsült, és hangos, kitörő sírással Reccs Nagyfi karjába vetette magát.

– Jól van, te átok, te, shh... csitulj... hogy maradtál volna... jól van, jól van, nincs semmi baj... – csitította Reccs Nagyfi, és ő maga is sírt, nevetett egyszerre.

Majd, gondolta, ha mindketten lenyugszanak, felviszi Kirát a padlásra, rendet raknak, elmagyarázza neki, hogy miért nem szabad ide bejönni... és majd azután teremti le a sárga földig, amiért majdnem megette magát a szomszéd macskájával.

Majd...

De egyelőre nem szólt semmit, csak ölelte az átok gyermekeit, mindkettejük könnyeit törülgette, és ezerszer is hálát adott az isteneknek, hogy minden rendben volt körülöttük.

Szitty-szotty

Közeledik a vakáció, és lehet, hogy már jó előre tele van programokkal, de az is lehet, hogy nincsen. Ha tele van programokkal, akkor a zsúfolásig csinálás, ha nincs, akkor az unalmas lehet fárasztó. Ilyenkor jól fog egy kis szotyizsünet.

A fiam szokta kérni ezeket a szotyizsüneteket, amikor túl sok volt az iskolában a zaj, túl sok a feladat, túl sok a lőtás-futás, túl sok a jövő-menés, de olyankor is, amikor csak túl sokáig nem találkozott a lelkünk. Ilyenkor fog egy csomag szotyit, és meghív szotyizni a konyhakanapéra. Leülünk egymás mellé a bögrékkel, jó kényelme-

sen, s mivel a szánk foglalt, kevesebb a szó is. Csak úgy hébe-hóba szotyog be egy-egy szó, mondat. Az egyre nagyobb héjkupacokkal egyenesen arányosan tágul az idő. Gyakran meggyújtunk egy gyertyát, leoltjuk a villanyt. Ebben a tág, meleg csendben kimegy belőlünk a sok feszültség, az idegeskedés, a kapkodás. Ilyenkor előszotyognak olyan események, érzések, gondolatok, amelyeknek a megosztására a sok futkározás és csinálás közben nem jutott idő. Lehet, hogy az az érzés, gondolat, tapasztalat valamilyen nehéz, durva, gyorsan bántó dolog, ami olyan érzetet kelt a szívünkben, mint egy éles

Konya Eszter illusztrációja

kés vagy hegyes tű, akár a nehéz kő vagy heves tűz. De ebben a mély csendben és tág térben előjöhetnek, mégpedig lassan. S ez a lassúság mintha puhít, lágyít, szellősít rajtuk. Már úgy tudjuk kimondani azokat, hogy minden egyes kiejtett szó egyben mintha felsóhajtás is lenne, megkönnyebbült fellélegzés.

Eleinte kellett ezekhez a konyhai kanapézásokhoz a szotyit. Egy idő óta szotyit nélkül is odakunorodunk egymás köré, mint a macska farka a macska köré. Most, hogy már kutyánk is van, ő is odakunorodik valahová, ahová

éppen helyet tud fészkelni magának. És szotyogtatjuk a szavakat, gondolatokat, félelmeket, örömeiket, olyan ráérősen, amilyen ráérősen csak lehet. Ha pörgős volt a nap, az ilyen este megpihentet. Ha unalmas, az ilyen este gazdag, bőséges csenddel tölti meg az unalmat.

Summa summarum, bármilyen nyár is várjon rád, kívánom, időnként találj meg a te konyhai kanapédat, otthon, a szomszédban, a barátoknál, a rokonoknál, táborozás vagy utazás közben, s a saját „szotyizásaidhoz” a szívednek legkedvesebb embereket!

Ha játszol velünk, megszületik a csoda

A Szín-téren:
**Rivane
Neuenschwander**
(1967, Belo Horizonte,
Brazília)

Gyermekként csendes és visszahúzódó volt, mondja önmagáról. Nehezen kommunikált verbálisan, ezért is lehetett, hogy egy alternatív kifejezési módot keresett. Próbálkozott a zenével, de nem volt füle hozzá. Aztán a tudományok felé fordult, de türelmetlen volt a kihíváshoz, ezt is feladta. Alkalmazott műfajokban dolgozott, művészeti tanulmányaira támaszkodva. Ezzel is elment egy csomó értékes ideje, mondja. Mindezek mellett saját projektjeit is fejlesztette, mígnem kapott egy felkérést egy kiállításra, és azóta is ebben él.

A festészetből, filmből, szobrászatból, installációkból és élő művészetekből inspirálódva dolgozik. Utal zenére,

Cape for Web

Darkness

irodalomra, mozira, népi hagyományokra, hogy aztán ezeket a hatásokat saját szűrőjén keresztül átviszi, majd összegyűrja, hozzáadja a sajátját, hogy megmutassa nekünk igen sokrétű formában.

Minden ötletnek, gondolatnak megvan a maga sajátos formája, amiben megszületik, amiben érvényes. Sok olyan munkája van, amelyben társalkotókkal működik együtt, vagy amelyben csak mint szervező, közvetítő, megrendelő van jelen. Több munkáját is a nézők, kiállításlátogatók hajtják végre, fejezik be. Érdeklődési körében, témáiban megtaláljuk a természetet, a nyelvvél való bíbelődést, az

idő problematikáját, a mindennapok poézisét, a játékot. Vidáman, de komolyan csinálja.

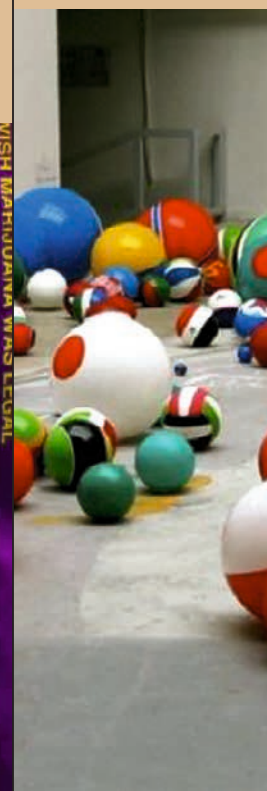
Az alkotó és a néző közti tisztaság felbontásán ügyködik, a helyek felcserélődésén agyal, izgalmas eseménnyé varázsolva a kiállításokat, társszerzővé léptetve elő a látogatókat. A részt vevő művészet gondolatát hirdeti. Mert ez csapatjáték, s ha együtt játszunk, megtudhatunk önmagunkról és társunkról egy csomó mindent, mert csak akkor születik meg a munka, ha részt vállalunk benne!

A *félelem* neve című munkájához előkészítésként műhelymunkát vezetett iskolásokkal, kísérletet tett, tettek a gyermekek félelmeinek felfedésére, azok formába öntésére. A diákok köpenybe, palástba, felölthető-

megszabadulhatok tőle, ha levetem, mint egy palástot. A sötétstől tartó kislány egy csillagos, világos köpenyt készített, hogy a fény elűzze a sötétiséget. Milyen őszinte, okos és szép gondolat!

Egyik munkájában nagy buzgón, térdre ereszkedve – még most is kuncogok – egy csendes és üres kiállítótérben rejtett hangrögzítők, lehallgatókészülékek után kutat, amelyeket az ő kérésére rejtettek el előle ott egy biztonsági cég emberei. Nem tudta, hol vannak. Ezek a falakban vagy padlóban lapuló kis gépek a lázas keresés, kajtatás hangjait rögzítik, amelyek majd a kiállítás anyagát képezik. Az alkotó roppant érdekes, ösztönző helyzetbe hozza önmagát. Nem tudom, mi lesz ebből, fog-e működni. Lehet, hogy le kell rombolnom a falakat, mondja a művész. Izgalmas játék, benne van a szerencse, a vadászat, a bukás lehetősége is. Akkor ér véget az akció, ha megtalálja a gépeket, amelyeket jutalom gyanánt hangfalakkal helyettesít, ezekből pedig a keresés neszeit hallhatjuk majd a kiállításon.

Egy másik izgalmas munkája *A te vágyad az én vágyam* című alkotás, amelyben a brazil népi hagyományokhoz nyúl vissza. Egyik tartomány templomába ha belépsz, egy karkötőt kapsz. Ekkor kell gondolni valamire, amit szeretnél, ha beteljesülne, és a néphit szerint ez be is következhet, amikor szétmállik, lehull a karkötő. Ő vágyakat gyűjtött egy kiállítás alkalmával, ezeket karkötőkre nyomtatta, számtalan színes szalagra. A látogatók ezekből válogathattak, és magukra köthették, ha egy papírra róttak egyet saját vágyaikból, és ott hagyták cserébe. Izgatja ez a gondolat művésznünk, mert azt is elárulhatja ez az érzés, hogy mitől is tartunk valójában, vallja az alkotó. Például, ha azt szeretné valaki, hogy legyen egészséges ő és az egész családja, akkor az is benne lehet ebben a kinyilatkoztatásban, hogy az illető tart a megbetegedéstől. És ha megnevezük, felismerjük a félelmünket, akkor meg is küzdhetünk vele, talán legyőzzük.

Ghost

levethető műalkotásba varrták félelmeiket a hatalom, a természetes és a természetfölötti, szupererő tematikákat körbejárva. A mennydörgés, a zuhanó repülő, a hangos sikítás, az első iskolai nap, a fulladás, a sötétség, a szellemek mind félelemkeltőek tudnak lenni, olvasom a kicsik valóságában. A miértekre is választ kaphatunk a munkák szemlélése közben. Az első iskolai nap azért is tud rettenő lenni, mert mi van, ha nem játszik veled senki, ugye. De ha van egy ilyen vagány kötényem, akkor elhiszem, hogy védelmet nyújt, hisz én készítettem, ezzel a céllal. Vagy fordítva. Ha a félelmem teher és nyomja a vállam, akkor

First Day

A legkisebb macska is valóságos remekmű (Leonardo da Vinci)

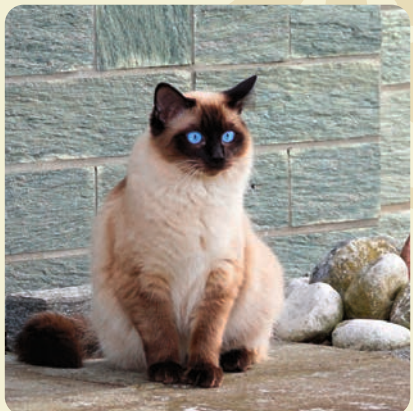
A szent szkarabeuszbogárra emlékeztető rajzokkal díszített homlokú egyiptomi maui Bászdet macskaistennő, illetve az ókori szent macskák leszármazottjainak tartják

Az ashera macska, a világ leghatalmasabb (közel egy méter magasra nő), legritkább és legdrágább (80 ezer euró értékű) macskájának felmenői az afrikai szervál és az ázsiai leopárdmacska

Az intelligens és barátságos, rövid, selymes pihéssel borított testű, teljesen meztelennek tűnő szfinx macskák kedvelői már 4000 euróért gyönyörködhetnek kedvenceikben

A burmai szent templommacskákat, amelyek őse (a legenda szerint) megmentette a haramiáktól Mianmar egyik ősi kolostorának lakóit, egy kék szemű istennő leszármazottjaként tisztelik

Egy legenda szerint az arisztokratikus perzsa macskát egy varázsló teremtette egy tűzből kiugrott szikrából, füstből és két csillagból

Az Ír-tengeren fekvő Man-szigeten élő farkatlan macskák farkát – egy legenda szerint – Noé vágta le véletlenül, amikor becsukta bárkája ajtaját

A halk hangú, szürkés-kék szőré, smaragd zöld szemű, előkelő és ragaszkodó orosz kék macska bizalmatlanul szemléli az idegeneket

A kecses testű, önálló, sok szeretetet, ugyanakkor függetlenséget igénylő számi macska a legintelligensebb cicák egyike

A világ legnagyobb szemű macskája, a skót lógófülű macska hatalmas, kerek szemekkel csodálkozik rá a világra

Macskák minden mennyiségben

Bászdet istennőt, a házasság és a gyermekáldás egyiptomi istennőjét leggyakrabban macskafejvel vagy macska alakjában ábrázolták

A Kr. e. 14. századi thébai falfestményen Ré napisten kandúr képében győzi le a sötétség kígyóját

Az egyiptomi macskaistennő templomainak közelében a régészek bebalzsamozott macskák múmiáinak százezreit tárták fel

Az ókori Egyiptomban (a macskákat) istenként tisztelték, ez teszi hajlamossá őket arra, hogy az emberi lények bírálatait tekintsék magukat. (P. G. Wodehouse)

A titokzatos, nesztelenül lopakodó macskát számos ókori kultúrában megkülönböztetett tisztelet övezte. A gabonatermést veszélyeztető rágcsálók ellenségét Egyiptomban Bászdet termékenység-istennő szent állatának, illetve leszármazottjának tartották, és halálbüntetés várt elpusztítóira vagy a határokon túlra csempészőire.

A görög (és római) mitológiában a vadászat istennőinek állataként tisztelt, magányosan vadászó macska Artemisz (Diana) istennő jelképévé vált. Ma is szent állatként gondozzák Ciprus szigetén a szigetlakókat a Kr. e. 4. században elszaporodott mérges kígyóktól megmentő cicák utódai-

nak tartott kóborló macskák százait. A skandináv mitológiában a macska Frigg (Freya) szerelemistennő állata volt, egy viking legenda szerint a hajóikat a patkányoktól megszabadító macskák hatalmas őst maga Thor isten sem tudta felemelni.

A kifürkészhetetlen macska a titokzatosság, a szabadságvágy, a függetlenség jelképe lett. Mivel a (nem teljes) sötétben is látnak, az éjszaka, az éleslátás állatainak, a titkos tudás birtokosainak tartották őket.

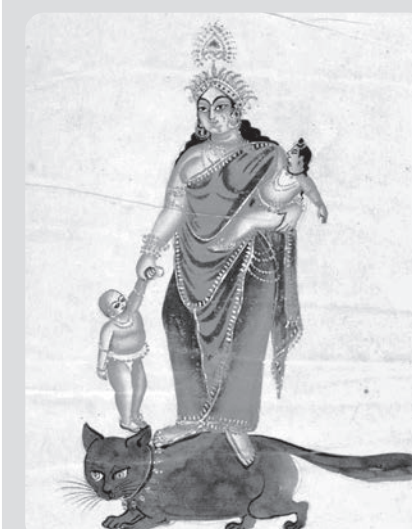
A macskaellenes hiedelmek a középkorban születtek, amikor a balszerencse hordozóinak, a Sátán és a boszorkányok segítőinek kiáltották ki őket. Az inkvizíció korában szinte kötelező elpusztításuk (nemegyszer máglyára vetésük) a rágcsálók elszaporodásához és végső soron a pusztító pestisjárványok kialakulásához vezetett.

Japánban az üzletek bejáratánál napjainkban is állnak a néphit szerint szerencsét és sikert hozó, integető macskák szobrai

A skandináv hiedelem szerint a hatalmas (8-10 kg tömegű) norvég erdei macska őse húzta egykor Freya istennő kocsját

Sashthit, a házasság és a gyermekáldás hindu istennőjét gyakran ábrázolták macskán állva vagy lovagolva

A középkori babona szerint a sötét erőket és a balszerencsét megtestesítő fekete macskák a boszorkányok segítőitársai voltak

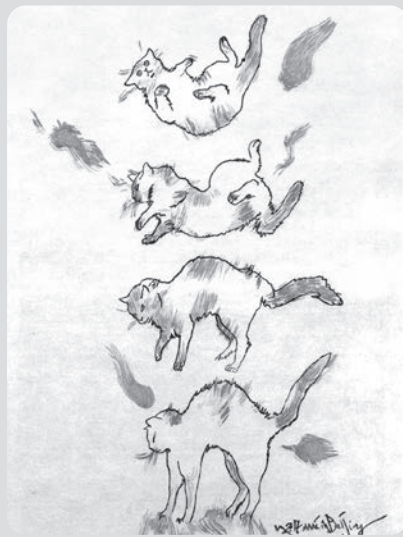
Léonor Fini argentin festő szerint az embernek azért van szüksége macskára, hogy félelem nélkül simogathasson egy ragadozót (bengáli macska)

A cicák megtaníthatják a gyermekeknek a feltétel nélküli szeretet és a felelősségteljes gondoskodás fontosságát

Husznégyszázból álló bajszuk nagyjából a testükkel azonos szélességű, így le tudják mérni, milyen széles résen bújhatnak át anélkül, hogy beszorulnának

A nagy magasságból eső macska testét megcsavarva, talppal a föld felé fordulva, „ejtőernyős pozícióba” helyezkedik, így a levegő ellenállása csökkenti zuhanásának sebességét

Ha méltónak bizonyulsz ragszzkodására, a macska barátjává fogad – ám rabszolgád nem lesz soha. (Théophile Gautier)

A macska mintegy tízezer éve él az ember közelében, a háziasítására vonatkozó legrégebb feljegyzések és ábrázolások Egyiptomból, a Kr. e. 4. évezredből származnak. Napjainkban félmilliárdnál többen élnek házi kedvencként – a legtöbb (közel 690) egy kanadai házaspár otthonában –, de függetlenségüket és önállóságukat évezredek óta megőrizték.

Az idősek magányát enyhítő, gazdáik hangulatát javító, a gyerekek életébe örömet vivő cicák (a kutyákhoz hasonlóan) gyógyítani is képesek: simogatásuk megnyugtat, csökkenti a szorongást, megelőzi a depressziót, dorombolásuk álomba ringat, és testük melege bizonyítottan lázcsillapító hatású.

Bajszuk valóságos radarként működik: segíti őket a tájékozódásban, a sötétben való közlekedésben és a zsákmányállatok helyének feltérképezésében. Nagy távolságból hazatalálnak, mivel – feltételezés szerint – az illatok, illetve (a madarakhoz hasonlóan) a csillagok állása alapján tájékozódnak, agyuk mágneses sejtei pedig iránytűként működnek. (A tájékozódásban világbajnok sziámi macska a család új lakóhelyéről több mint 1300 km út megtétele után érkezett vissza régi otthonába.)

A vadászó vagy menekülő macskák csúcsebessége (rövid távon) 50 km/h. Érzékenyek a rezgésekre (a földrengést percekkel az ember előtt megérik), és köztudott, hogy ha nagy magasságból esnek le, mindig a talpukra érkeznek. (A csúcstartó 60 méternyi zuhanást élt túl.)

Kitűnő egyensúlyérzéküknek köszönhetően a macskák könnyedén sétálnak háztetők gerincén, kerítések tetején, faágakon

A magasban való üldögélés nagyobb biztonságérzetet és a zsákmányra való jobb rálátást nyújt a cicáknak

A macskák (ha úgy tartja kedvük) tanulékonyak, tehát kizárólag gazdáik hibája, ha nem rendeltetésszerűen használják a toalettet

A macskák orrukat, fejüket összeérintve köszöntik szeretteiket, egymás bundájának tisztogatása az összetartozás, a törődés jele

A kutya-macska barátság a valóságban nem mindig jelent civakodást, ellenségeskedést

Az angóramacska a találkozás örömét vagy barátkozási szándékát fejezi ki egyenesen feltartott, zászlós farkával

Ha az embert keresztelni lehetne a macskával, az fejlesztené az embert, de visszafejlesztené a macskát. (Mark Twain)

A macskák változatos módon – hangokkal, kifejező gesztusokkal – adják gazdáik, illetve állattársaik tudtára mondanójukat.

Száznál több különböző hangot képesek kiadni. A nyávogást – legáltalában a tudósok szerint – az emberrel való sikeres kommunikálás érdekében fejlesztették ki, így tudatva örömeiket, baráti érzelmeiket vagy éppen rosszalásukat, éhségüket. Dorombolnak, ha elégedettek, morognak, fújnak, sziszegnek, ha dühöseket vagy a területüket védik.

Kommunikálnak testbeszéddel is. Farkuk magasra emelése a bizalom, gyors csóválása az izgatottság vagy az elégedetlenség, szőrük felborzolódnak és a domborított testhelyzet

a félelem jele. Undorukat mancsuk, fejük rázásával, ismételt tüszögéssel, behódolásukat oldalukra, hátukra fekvéssel fejezik ki.

Az öntörvényűnek tartott, szabad akaratú macskák nehezen idomíthatóak, nagy türelemmel és kizárólag akkor, ha ők is akarják.

A Guinness Rekordok Könyve számos nevezetes macskát tart számon, köztük a leghosszabbat (1,23 m), a legnehezebbet (21,2 kg), a leghangosabban (a fűnyíró hangerejével vetekező hangon) dorombolót, a legtöbb (állítólag 28 899) elpusztított egeret gazdája küszöbére helyezőt vagy a leggazdagabbat (aki 17 millió eurót örökölt gazdájától).

A legmagasabbra egy vörös macska karrierje ívelt: egy alaskai település „első embere” lett, miután a polgármesterjelöltekkel elégedetlen helybeliek az ő nevét írták a szavazó-cédulákra.

A macskák testbeszéde (Lili Chin grafikája, Bakró-Nagy Ferenc szövegével)

Az egérfogás rekordját tartó kandúrnak szobrot is állítottak egykori otthona, a skóciai Glenturret szeszfőzdéje előtt

Stubbs, a vörös macska közel húsz éven át volt (közmegeledésre) a 900 lakosú alaskai Talkeetna település polgármestere

Kincsem, a magyar csodakanca legjobb barátja egy Csalogány nevű cica volt, akit ha nem látott, elindulni sem volt hajlandó a versenyeken (archív felvétel)

A macskazene hamis, hangos, a macskák éjszakai „koncertjeihez” hasonlóan fülsértő muzsikát jelent

A „lusta (vagy álmos), mint a macska” szóláshasonlat abból a tényből származhat, hogy a macskák életüknek több mint kétharmadát átalusszák

A dörgölöző círmosok a szeretetüket mutatják ki, miközben illatukkal a területüket is megjelölik (utána az emberszagtól mosakodással szabadulnak meg)

A macskamosdás gyors, felületlen mosakodást jelent, holott a macskák gyakran és hosszasan tisztálkodnak, sörtés nyelvüket kefeként, mancsukat szivacsként, karmaikat, fogaikat fésűként használva

A kutyának gazdái vannak, a macskának szolgálói. (közmondás)

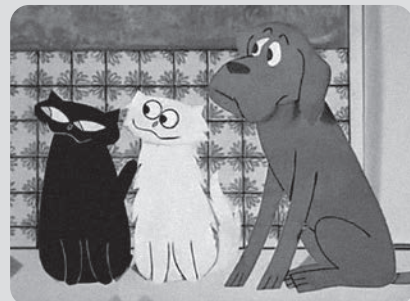
Számos közmondás, szólás emlékeztet kedvelt háziállatunk emberekéhez (vagy az emberek macskákéhoz) hasonló viselkedésére. Törleszkedik, mint a macska, vagy macskatermészetű a hízelkedő, kutya-macska barátságban élnek az állandóan civakodók, és játszik, mint a macska az egérrel az, aki a kiszolgáltatottat megalázza. Kerülgeti, mint macska a forró kását az óvatos, köntörfalazó, cincognak az egerek, ha nincs otthon a macska (meglazul a fegyelem, ha távol van, aki rendet tartana), és mindig talpára esik, mint a macska a találékony, talpraesett ember. Nem árul zsákbamacskát az őszinte, nyílt lapokkal játszó, de zsákbamacskát

árul az igazi szándékát titkoló. (A szó-lás a középkorban még zsákokban árult malacokra utal, amelyek helyett a tisztességtelen árusok néha macskát adtak el a gyanútlan vásárlóknak.)

Nyelvünk bővelkedik a macskák-kal kapcsolatos szóösszetételekben. Macskakaparás a csúnya írás, macskaköröm az idézőjel, macskaszem a járművek sötétben világító prizma, macskaméz a gyümölcsfák kérgének repedésein átszivárgó mézga. Macskaasztal a gyerekek számára megterített kisebb asztal, macskaugrásnyi a nagyon kis távolság, macskakaj az italozás utáni fejfájás. Porcica a ritkán takarított helyeken (bútorok alatt, félreeső sarkokban) összetapadó piszok, macskakő az utakat borító, domború felületű kő, vasmacska a hajókat rögzítő horgony.

A macskák számos népmese, irodalmi és zenemű, film, rajz- és bábfilm közkedvelt hősei (a Walt Disney Stúdió Macskarisztokraták című filmjének szereplői, 1970)

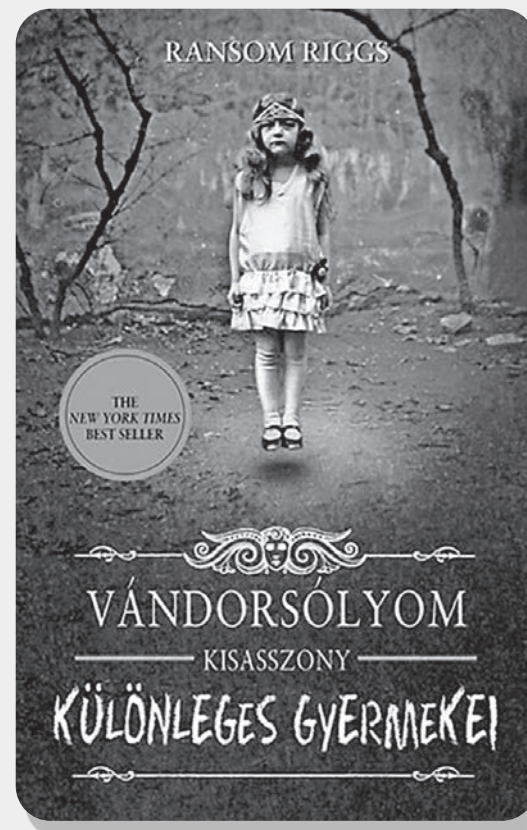

Bálint Ágnes és Várnai György kutya-macska barátságáról szóló filmjének lusta, falánk, de szívünkhöz nőtt szereplői: a fondorlatos Lukrécia és a szelíd Szerénke Frakkal, „a macskák rémével”

A macskának jobb, mint az embernek: amikor meg akarnak szabadulni tőlünk, felmásznak egy fára. Mi esetleg annyit tehetünk, hogy bezárkózunk a vécébe. (Agatha Christie)

Szerezd meg, és olvasd nyáron is!

RANSOM RIGGS Vándorsólyom kisasszony különleges gyermekei

Kossuth, 2012

Ransom Riggs *Vándorsólyom kisasszony különleges gyermekei* című regénye 2011-es, eredeti nyelvű megjelenése óta best-seller, magyar nyelven a sorozat öt része olvasható. Néhány éve film is készült a könyv alapján.

Vándorsólyom kisasszony nem hagyományos árvaházat vezet, hanem olyat, amely a kíváncsi tekintetek elől elrejtja a gyermekotthon lakóit. A fokozott védelemnek – varázslattal is óvják a házat, amelyben élnek – más, a kíváncsi tekintetek elkerülésénél nyomósabb oka is van.

„– Élelem, ennivaló, élelmiszer – felelte a kutya. – Itt felségesen lakomázhatnak majd.
– De én nem szeretem a kutyakaját – tiltakozott Olive. Addison nevetett, s a hangja meglepően emberi volt.
– Én sem, kisasszony.”

A fantasy teljesen hétköznapi életet élő főhőse, Jacob sem Vándorsólyom kisasszonyról, sem különleges növényekéről nem tud – illetve csak nagyapja meséiből hall róluk. Azonban nagyapja hirtelen és rejtélyes halála sok kérdést hagy maga után, a srác számára pedig olyan kalandokat, amelyekhez Jacob talán nem is eléggé hősies.

Egy különleges sziget, egy elhagyott árvaház és régi meséket őrző, különleges képességű gyermekekről készült bizarr fényképek teremtik meg a történet valóság és fikció közötti hangulatát.

A történetre jellemző a filmszerűség, bár kezdetben lassan indulnak az események, érezhető a szerző filmes tapasztalata, amellyel közben tartja az eseményeket és, persze, az olvasó figyelmét is.

A regénybeli gyermekek különleges erejüket titkolva élnek, mert családjaik nem tudják őket elfogadni, de a történet során nem csak Jacob ismeri meg jobban saját képességeit, hanem a gyermekotthon lakói is rájönnek, hogy **nem védelemre van szükségük, hanem önmagukba vetett hitre.**

Csillag István rajza

MAJOROS NÓRA Pityke és Prém

Móra, 2018

„A pórnépből sose lesz pitykés”

A *Pityke és Prém* a kortárs ifjúsági fantasy egy újabb olyan sokrétű története, amelyet a mesevilágok ismerősége és az örök emberi konfliktusokra való rákérdezés jellemez. A regényben minden adott a drámai pillanatokhoz: szegények-gazdagok, civilizált és elnyomott népek, a harcban állók egy-egy fiatal képviselője, akik főszereplőként találkozási pontot jelentenek az ellenséges táborok között.

Mirinária birodalom és a szomszédos Körkubik-völgy országában jár, aki fellapozza a *Pityke és Prém* oldalait: a térségben élő különböző népek között megismeri az erdőlakó prémeseket, a nagyon szegény, szolgaként élő pórokat és a jómódú, úri réteget, a pitykéseket.

„Amikor írok, sosem célcsoport vagy tematika lebeg a szemem előtt, hanem a történet, a szereplők és a világ, amibe beleköltözöm. A törté-

net nem eszköz arra, hogy például tizenhárom éves lányoknak mondjak példabeszédet az előítéletek veszélyes voltáról. A célcsoport meghatározásához pedig egyáltalán nem értek, általában mellélövök. Ez rendszerint a kiadó döntése, ahogy a borító is. Ha én határoznám meg a célcsoportot, nem szűkíteném lány olvasókra, de életkorra sem, viszont univerzális megjelenésű könyv nem igazán létezik, és a borító általában kiadói állásfoglalás, ami az olvasókat segíti” – fejtette ki egy interjúban a regény szerzője (ekultura.hu, kérdezt: Uzseka Norbert). A *Frozent* és általában a Disney-világot megidéző könyvborító eléggé lehangoló kiadói fogás. Kár, mert a fülszöveggel együtt leegyszerűsíti a regény sokrétűségét.

A regény azzal indít, hogy a gyönyörű palotában éldegélő iker-királykisasszonyok születésnap készülődségét egy állatbőrt viselő vadember zavarja meg. A pitykés Prillaszári királykisasszony, aki elhagyja a biztonságos palotát, valamint a prémes Móg közös útja az előítéletek lebontásáról szól, egymás történetének, igazának megismeréséről. De vajon a fiatalok nyitottsága elég ahhoz, hogy a legendákban gyökerező gőgöt és gyűlöletet is legyőzze?

„Hiába a selymes fülű nyuszik és a pazarul zöldellő tájak, a kristálytisztán csillogó víz. Hamar lehull a lepel az addig idillinek tűnő világról. Az ország döntő többsége elképesztő nyomorban és elnyomás alatt kínlódik jogok nélkül, kötelezettségek fogságában – természetesen a pitykés urakon és hölgyeiken kívül.” (hintafa.blog.hu)

A történetben nemcsak a részletek és a szereplők vannak aprólékosan kidolgozva, hanem a konfliktusok is a finomabb rezgésektől a háborúba torkolló gyűlöletig tartanak. Majoros Nóra *Pityke és Prém* című meséjében nem finomkodik, a habos-babos illúziók mögé néz, és magával ragadja az olvasót is.

Nyári olvasmányod válaszd a HUBBY – Magyar Gyerekkönyv Fórum Év Gyerekkönyve Díjának 2019-es jelöltjei közül!

INNOVÁCIÓ KATEGÓRIÁBAN:

Plüssinvázió – Ken Derby, Kocsis Eszter (Cser Kiadó)

Otthon – Rófusz Kinga (Vivandra Kiadó)

Hallod? – Diósi Annamária (Csimota Kiadó)

Állati illemtan – Egri Mónika (Naphegy Kiadó)

Budapest off – szerk. Péczely Dóra (Tilos az Á)

Most én olvasok! – sorozat (Pagony Kiadó)

Ophelia – John Everett Millais festménye,
1851–1852

LISA KLEIN Ophelia

Cicero, 2018

„Mert hát ez a bibéje: ha én készakarva fúlok vízbe: jele, hogy az tett; a tettnek pedig három ága van; úgymint: tenni, cselekedni és elkövetni; ergo készakarva fúlt belé” – olvashatjuk Shakespeare egyik leghíresebb tragédiájában, a *Hamletben*. A jelenet szinte mellékes a drámában: a temetőben két sírásó Ophelia vízbe fulladásának körülményeiről beszél, hogy öngyilkosságot követett-e el a fiatal nemes lány vagy sem. A színdarab szerint ugyanis Ophelia nem bírja ép ésszel elviselni szerelmének, Hamletnek vélt örültségét és apja meggyilkolását, így véget vet életének.

Lisa Klein eredeti kiadásban 2006-ban publikált ifjúsági regényében nem Hamlet, a dán királyfi története körül forognak az események, hanem Opheliát ismerhetjük meg közelebbről.

A regény alapfeltevése: **mi van, ha Ophelia nem hal meg a tragédia végén, ha az egész csak színjáték**, hogy megmenekülhessen? Klein regénye Shakespeare drámájának egy lehetséges átírata, amely a műben tragikusan elhunyt lány számára fiktív menekülési történetet teremt. Azért is lehet sok alkotó számára érdekes a nő figurája, mert drámabeli passzivitása és kibontatlan karaktere tágas teret ad a képzeletnek.

A „fix it fic” olyan műfaj, amelynek révén egy eredeti műben történt igazságtalanság nyer fiktív megoldást: az *Ophelia* esetében a szerelmes lány története ér szerencsésebb véget, mint a 16. századi drámában.

Lisa Kleint is Ophelia története érdekli: az ő művében Ophelia személyében nem egy kiszolgáltatott, törékeny, nemesi származású lányt ismerünk meg, hanem egy **cselekvőképes, okos és művelt udvarhölgyet, aki kiismeri magát a hatalmi harcokban, filozófiát olvas és a növénytanban is jártas**. Az anyját elvesztett félárvaként (újra) megismert Ophelia Gertrúd királynéhoz fűződő viszonya is bensőségesebb.

Ophelia így kilép a Shakespeare-dráma lapjairól, saját kezébe veszi sorsát. Vajon hogyan alakul a történet, és mennyire sikerül az írónőnek hitelesen ábrázolnia az udvarhölgy megmenekülését?

FORDÍTÓI KATEGÓRIÁBAN:

Feketeo – fordító: Petrikovics Edit
(Scolar Kiadó)

Pingvinkalauz – fordító: Orovec Krisztina
(Forum Kiadó)

Olga, a papírlány – fordító: Toderó Anna
(Móra Kiadó)

Így mennek nálunk a dolgok – fordító: Patat Bence
(Cser Kiadó)

Nevermoor – fordító: Pék Zoltán (Kolibri Kiadó)

ILLUSZTRÁCIÓ KATEGÓRIÁBAN:

A tündér csizmája – illusztrátor: Szegedi Katalin
(Pagony Kiadó)

Labirintó – illusztrátor: Orosz Annabella (Cerkabella Kiadó)

Mesepörgettyű – illusztrátor: Kürti Andrea
(Gutenberg Kiadó)

Első könyvem a fénysebességről –
illusztrátor: Farkas Róbert (Kolibri Kiadó)

Azt mondták, válnak – illusztrátor: Holló Kati
(Betűtészta Kiadó)

Sibi – illusztrátor: Igor Lazin (Holnap Kiadó)

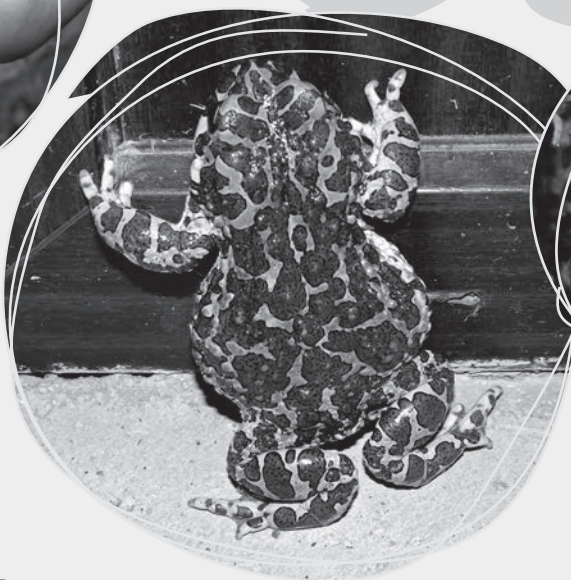
Békák, gőték, varangyok

Nem hiszem, hogy sok gyermek (és felnőtt) lenne, aki arra a kérdésre, hogy melyik a kedvenc állata, valamelyik kételtűt, a kecskebékát, a tarajos gőtét, esetleg a foltos szalamandrát válaszolná. Pedig ezek az állatok is megérdemelnék, hogy kedvencekké váljanak. Igaz, eléggé ritkán kerülnek az emberek szeme elé, mert – fiatalágukat leszámítva, amikor peteként, majd lárvállapotban, ebihalként úszkálnak egy-egy pocsolóban – nagyrészt rejtőzködő életmódot folytatnak. Vékony bőrüket óvják így a túlzott melegtől, és mivel sem erejük, sem méretük nem védi meg őket a ragadozóktól, a rejtőzködés mellett méreggel próbálnak védekezni. Erre fel is hívják a figyelmet színükkel, az

állatvilágban sok ilyen példát találunk, de a sárga-fekete, vörös-fekete társítás a leggyakoribb.

A nálunk élő kételtűek mérge nem halálos (ahogy arra számos példát találunk a trópusi kételtűek között), de azért nem ajánlatos hosszasan simogatni, puszilgatni őket :). A bőrükben irritációt okozó anyagok vannak, amelyek a szembe, orrba jutva nem okoznak kellemes érzést.

A kételtűek rovarokkal, szúnyogokkal, gilisztákkal táplálkoznak, de egyes gőtefajok megdézsmálják a békák által lerakott petéket is. Valamennyi fajuk védett.

Cimbi naplója

Szijasztok!

Ha jól számolok, akkor a vakáció előtt már nem írok nektek többet. S keveset se. De várjunk csak? Meik vakáció előtt? Met nekem már volt egy **csodálatos** vakációm. Apuciék vakációjokat anyucival, s mi a tezsvéreimmel marattunk itthon. Na, ez az igazi vakáció. Igaz, mikor hazajötek, 3 napig egyfojtában beszéltek. Met **repültek**. Apuci aszt monta, hogy a repülésben az volt a legjobb, mikor felült a **buszra**. Ahogy felszáltak, odament az egyik sztúárdeszhez (ezt monta apuci, olyan **jegyelenőr**, mint a buszon), s azt monta, hogy ő az első megálónál leszál. Az ajtónál akart kapaszkodni, hogy **első** legyen, mikor kinyissák. Hazafele gyalog akart jönni, azt monta, zarándokol. Aztán anyuci valahogy felvitte a repülőre. Nagyon megviselhetette az út, met mikor a **Maros, Tisza Duna** tévén énekeltek, hogy *ha majd egyszer sokk pénzem lessz, felülök a repülőre, akkor a házipapucsát a tévének vágta. Azota nem tuggyuk nézni **Gámbojt**. Pedig most új részek vannak, s ezek nagyon jók. Sokat lehet tanulni belőlük. A szeretetről, baráccságról silyenekről szól.*

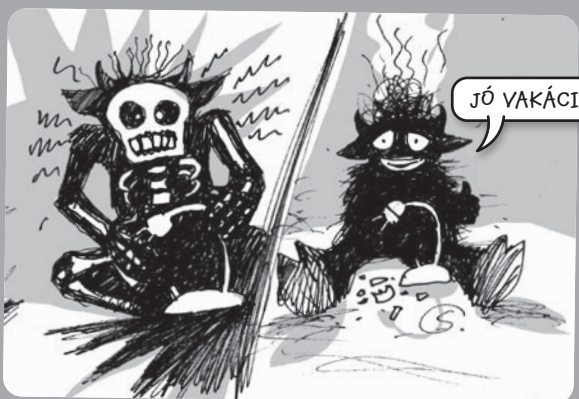
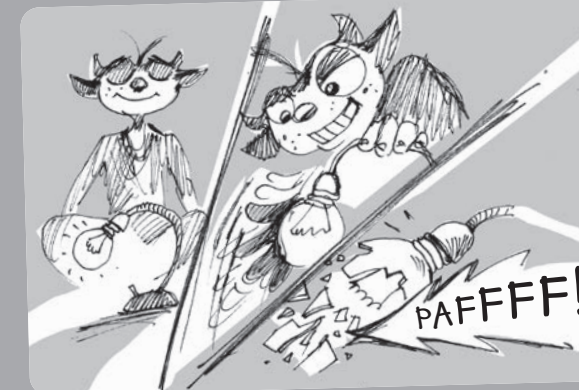
Gámboj nélkül nehezen találom a hejem, keverem a dolgokat, a multkor is összekevertem a töröri órán a tengeri csata csucspontját a csengeri tata pupcsontjával, Kossuthot a vasuttal, met a normális létemhez Dárvin, Eneisz és Gámboj is odatartozik.

Igaz, apuci se tuggya nézni a tévét, amiért mérges, mert mama nem irta meg a jóváhagyást. Az esti filmhez azt irták, hogy szülői jóváhagyás – **AP** – szükséges, s apuci kért mamától igazolást, s nem kapot. Aszt monta, azét kéne, met ha jönnek a tévétársaságtól, megbüntetnek. Juj, akkor a vakáció alatt, ha megtudnák, miket néztünk ... nagy baj lenne!

Szó volt aról is, hogy bezárják a sulit, met új tetöt s ajtókot tesznek. Ez jó 5let, de job lenne, ha stóltól zárják. Irtunk is egy kérést a zigazgatonak, hogy stóltól zárják, amiből nagy cirkusz lett. Mindegy, a zárt sulit mindenképpen jó. Ha nem lehet stól, vagyis tanárostól, igazgatostól, könyvtárostól, akkor maradjon nélkülük. A lényeg, hogy mi othon maradjunk, met akkor lehet alunni sokat, telefonozni s egyéb okos dolgokat.

Szijasztok! Éjjen a csengő, éjjen a hoszú **szünet**-vakáció!

Se dzsinn, se lámpa

Csillag István rajzai

Cimbora Kaláka Pályázat

Eredményhirdetés, visszhangok

Meghívást nyertek a 15. Cimbora Kaláka Táborba az első három helyezett csapat tagjai:

ENERGIABOMBÁK

(Várad József Általános Iskola, Sepsiszentgyörgy):
Berszán Boglárka, Bokor Edina, Csutak Boglárka,
Imre Johanna, Toth Eszter

CSÍKI CSAJOK CSAPATA

(Petőfi Sándor Általános Iskola, Csíkszereda):
Bakcsi Réka, Csák Ágota, Herta Noémi,
Stirbu Evelin, Waczel Ágnes

ÖTLEVELŰ LÓHERÉK

(József Attila Általános Iskola, Csíkszereda):
Bencsik Veronika, Császár Anna Róza, Galaczi Fanni,
Koncz Hanga, Simon Viola

Tábori részvételt nyertek a következő egyéni pályázók is (ábécérendben):

Balázs Blanka Margit – (Mátyás Kinga álnéven pályázott), Apáczai Csere János Gimnázium, Kolozsvár
Bencsik Veronika* – József Attila Általános Iskola, Csíkszereda

Gecse Klaudia – Ajtai Abod Mihály Gimnázium, Szárazajta

* Bencsik Veronika csapatával is elnyerte a tábori részvételt, neve itt jó egyéni teljesítménye jelzésének céljából szerepel, az öt nyertes egyéni pályázó kiletét nem befolyásolva.

Albert Hunor Dániel – Sámuel József Gimnázium, Kend

Bakos Csongor – József Attila Általános Iskola, Csíkszereda

Krecht Anna Regina – Székely Mikó Kollégium, Sepsiszentgyörgy
Péter Blanka Xénia – József Attila Általános Iskola, Csíkszereda

Tischler Blanka – Székely Mikó Kollégium, Sepsiszentgyörgy

Könyvjutalmat nyertek:

Nagy Orsolya – George Coşbuc Általános Iskola, Marosvásárhely

Mészáros Hunor – József Attila Általános Iskola, Csíkszereda

Cimbora-előfizetést nyertek a következő csapatok tagjai:

ZSALMALÉ – (Móra Ferenc Általános Iskola, Benedek Elek Pedagógiai Líceum, Székelyudvarhely) – Benedek Árvácska, Hadnagy Ágnes, Novák Tímea, Szentgyörgyi Ágnes, Szócs-Gazdi Anna

BARANGOLÓ CIMBIK – (Várad József Általános Iskola, Sepsiszentgyörgy) – Blága Zalán Aba, Jancsó Bálint, Péter Ábel, Szilvási Dorottya, Tölgyesi Karola

OKOSOK – (Sükösd Ferenc Általános Iskola, Alsósófalva) – Kádár Andrea, Lukács Andrea, Lukács Kinga Orsolya, Szász Bernát, Székely Barnabás

AGYMENŐK – (Erdőfülei Általános Iskola) – Albert Edit, Albert Renáta, Albert Zoltán, Barabás Edina, Béres Orsolya

Az egyéni pályázók közül pedig a következők:

Bakcsi Réka – Petőfi Sándor Általános Iskola, Csíkszereda

Csák Ágota – Petőfi Sándor Általános Iskola, Csíkszereda

Császár Anna Róza – József Attila Általános Iskola, Csíkszereda

Kun Brigitta – Apáczai Csere János Elméleti Líceum, Kolozsvár

Menyhárt Kinga – Gyulakuti Általános Iskola, Balavásár

Meleg Nóra – 16-os Általános Iskola, Nagyvárad

Nagy Helga – Czetz János Általános Iskola, Gidófalva

Olá-Máté Boglárka – Ajtai Abod Mihály Gimnázium, Szárazajta

Túros Bence – József Attila Általános Iskola, Csíkszereda.

Így láttok ti

Részletek a 15. Kaláka Pályázatra írt Cimbora-kritikákból

A mi fantáziánk sokoldalú, és olyan jó olvasni a költők tollából egy-egy gyermekkori élményt, például, hogy Rácz Dóra *ha lehúzzuk* című versében hogyan beszél polipmútétjéről.

A Cimbi naplója rovat helyesírási hibáit nem tartjuk a leghevesebbnek, mert akad olyan olvasó is, aki (akár vagánykodásból is) megtanul onnan egy-egy helytelenül leírt szót.

Különösen a szívünkhöz szólt Dóka Péter története, aki gyerekkorában a helyesírási hibáktól hemzsegő házi feladatait igen csúnya betűkkel írta. Büntetésképpen a nyári vakációban Lázár Ervin-meséket kellett másolnia egy füzetbe. Mivel ezt meguntta, olyan dolgokat kezdett írni, amit látott vagy ami az eszébe jutott, és rájött arra, hogy az írás egy igazán felszabadító és különleges dolog. Mi szeretünk írni és olvasni, bennünket is felszabadít az alkotás.

Körülbelül vagy két oldallal ezután jön *A kómajmok háza*. Az osztálytársaim rajongnak érte, de engem hidegen hagy.

A Cimbordalom rovat első két oldalát Molnár Vilmos *Kiskaszárnya* című humoros írása foglalja el. Ha ilyen versekkel lenne tele a magyar tankönyv is, biztosan Zsombi és Kázmér is szívesebben forgatná. Otthon néha nálunk is ilyen kaszárnya van, de ez egy kissé el van túlozva, ám jókat lehet kuncogni rajta.

A Cimbordalom rovatban az a jó, hogy mindenki megtalálja a neki való olvasmányt: ha nem szereted a verseket, ott vannak a regények, ha a regényeket túl hosszúnak találod, akkor novelláskötetből is idéznek... és ezt nemcsak hatodikosok, hanem még a tizedikesek is szívesen olvasgatják (bizonyíték erre Johanna testvére).

Vetró-Bodoni Barnabás Szín-tere egy francia aktivista (J. R.) és plakátművész (ilyenről még nem is hallottunk) alkotásait mutatja be. „Mindig megláttuk a névtelen kisemberekben a hőseket” – ez a mondat ragadta meg leginkább Edinát.

Szerintük a Cimbora fénypontja, a 29. oldalon található meg...és nem más, mint Cimbi naplója. Eszter és B. Bogi kistesói is imádják. Hogy mik meg nem történnek vele! És hogy lehet, hogy a helyesírása nem javul? Fő, hogy az írásain fergetegesen szórakozunk, és a magyarórából is telik az idő... Csillag István rajzaiból pedig egy Cimbi rajzfilmet lehetne vetíteni.

A Cimbora mi egy szuszra ki szoktuk olvasni. Olyankor megszűnik a külvilág, s élvezettel böngésszük az oldalakat.

Cimbi naplója egy kisebb bónusz, soha nem futunk előre, mindig odáig érve a forgatásban olvassuk el. Nagykotat derülünk az ismerős helyzeteken, ijesztő helyesírási hibáin, s a képregény is alátámasztja Cimbi személyiségét.

László Noémi versei a huncut szívekhez szólnak. Könnyedek, viccesek, teljesen nekünk valók. Szabadversek, nem köti őket a rím. A kedvencünk egyértelműen *A kémiatanárnő* című vers volt, magunkra és az osztályainkra ismertünk benne. A verset olvasása után az alkotás megint könnyebb kihívásnak tűnt.

Ebben a Cimbora-ban a Szín-tér rovat sikerült a legjobban! Nagyon kreatív, jók a képek... A Barangoló rovat se lett olyan rossz, mert a reklámok elődeit láthattuk meg. A Pad alatt rovat nem tetszett annyira, mert a Cimbi naplója nem volt annyira érdekes, de a rovat többi fele jó lett.

Ez a részlet minket nem ragadott meg annyira, ezt a könyvet nem fogjuk a könyvtárból kikölcsönözni, mint a Pagony Kiadó kötetét. Leginkább az illusztráció tetszett I. Johannának, aki a képzőművészet szerelmese.

Az *Arcok az előrsből* rovat maga se nem túl hosszú, se nem túl rövid, tökéletes ízelítőt ad a költő stílusából, pont eleget, hogy, ha tetszik, akkor meg is jegyezzük az itt olvasott nevet.

A Barangoló, címét beteljesítve, valóban hosszú utat tetet meg velünk a világ ósállapotát jelképező tojástól a mai húsvéti tojásig. Megannyi rejtély egy tojásban! Ki gondolta volna?!

Edóságok: már a cím – Angyaldamil – is meghökkentő, nehéz olvasmányt sejtet. S az is, mert a lélek kifürkészhetetlen, hiába tud annyi mindent a pszichológia. Személyes vallomás is, ez tetszik nekünk.

Cimbi naplója nagyon humoros és szórakoztató, de azt egyáltalán nem tartom jónak, hogy Cimbi helytelenül ír, mert a gyerekek példának tekinthetik őt, és a végén eltanulják tőle. Jobb lenne, ha összeszedné magát és helyesen írna.

A cikk nyelvezete helyenként nehézkes, voltak kijelentések, amelyeket nem értettünk, de szívesen olvastuk.

Szálinger Balázs a verseinek eléggé figyelemfelkeltő címet választott, ami előny is, mert így az olvasó rögtön elolvassa a verset, hogy megtudja, milyen esemény, történet kapcsolódik a különös címválasztáshoz.

A pályázók által írt Cimborá-reklámok

Elemlámpa fénye mellett
Költőibb a hangulat,
Esténként a Cimborával
Fedezd fel a titkokat!

Elek apó öröksége mindannyiunk örömére,
cimboránk a Cimborá, mindig lapozd, kiskoma!
Olvasd át a Cimborát, Adyt hallod és Kodályt,
sok történet, szép mese, nincs itt hiány semmiben!

Cimbi, Cimbi, CIMBORA,
Olvasd te is, cimborá,

Ha olvasod még ma ám,
TE leszel a cimborám.

Cimborá, Cimborá, mire is vagy jó te?
Tán ismeretterjesztésre, időtöltésre,
Vagy mert a kis lurkók képzelete életre kel tőled?
Megannyi kérdés, válasz is benned.

Cimborát olvas minden értelmes gyerek,
világok nyílnak a lapjain csendben.
Mesék, versek szárnyán repülünk,
Cimbi is vár: ne vess velünk!

108-szoros román világotott labdarúgó	Sütemény-féleség	Töszámnév	Régebbi számoló-eszköz	... Lajos, magyar színész volt	Dél-afrikai folyó és tartomány	Ritka női név	Paripa	Régészeti munkát végző	Svéd autójel	Gábor ... magyar filmsztár volt	Küszö-növény	Áraszt	Háromszoros világbjnok ökölvívó
Székesfehérvári román világotott, Magyarországra települt kézilabdázó lány													Volt röviden Kirmével megért
Rettenetes								Diznó-comb	Csiling				
51 római számmal		Rómán női név					Becstelen, gonosz						
Női művésznev		Életet eltölt								A szén vegyjele		Részvénytársaság	Várpalota része
Belga folyó (YSER)										Névelő			Fohász
Észak	Kés része												A ló is ez
Tartósító-folyadék	Csillagkép									Nem áll biztosan			
Argon vegyjele		A vicc vége!								Labdajáték			Spanyol autójel
Nagy Konstantin szülőhelye		Új-Mexikó fővárosa								Keresztül			Haláltusát viv
Francia teniszező: Yannick ...										Német folyó (SAAR)			
Juhász Gyula műzsjája										Orvosnál mondjuk			Germánium vegyjele
Méter	Az Etna közepe!									Északi férfinév			Latyak
Kiönt a folyó	Toldalékos (szó)									Rabság jelképe			
Royal Air Force röviden										Szépekét mond			
Kilátásba helyez										Kis bárány			Hint
Ajtó széle!										Áll alatti zsirpárna			
Sokszoros olimpiai, Európa- és világbjnok tornászslány													
													A sugár jele

CIMBI KÉPTÁRA

KÓNYA ÉVA

Macskák a képzőművészetben

A macskabarát művészek – elsősorban a 19–20. században – festmények százain örökítették meg kedvenceiket (Pierre Auguste Renoir: *Fiatal lány macskával*, 1879)

Carl Kahler *A feleségem szeretői* című festménye, amelynek középpontjában „a macskák szultánja” trónol, egy amerikai milliomos, 350 török angóramacska büszke tulajdonosának megrendelésére készült (1891)

Franz Marc legismertebb festményei állatokat (lovakat, madarakat, macskákat stb.) ábrázolnak, többnyire idilli környezetben (*Macskák vörös szöveten*, 1910)

Henri Matisse fekete vonalakkal keretezett, ragyogó, tiszta színfoltokkal ábrázolta állatokat festményein az állatokat (*Macska piros halakkal*, 1914)

Frida Kahlo mexikói festő önarcképén a töviskoszorúra emlékeztető nyaklánc a szenvedés, a vállán ülő fekete macska a szerencsétlenség szimbóluma (*Önarckép tövises nyakláncsal*, 1940)

Marc Chagall több festményén ábrázolt emberarcú vagy repülő macskákat (*A költő*, 1949–50)

Cimbora

Izgalmas, élményekben
gazdag vakációt kíván
a **Cimbora!**
Találkozunk ősszel!

Éves előfizetési díj:

30 lej (3,33 lej / lapszám)

Az előfizetési díjat két részletben is
kifizetheted.

A Cimbora ára nem előfizetőknek:

4 lej / lapszám.

• KERESD AZ ISKOLAI TERJESZTŐNÉL •

• érdeklődj a 0752 062 885-ös telefonszámon •

• írd a cimboramail@gmail.com címre •

www.cimbora.net